

ELOFIZETÉS:
 HELYBEN ES VIDÉKEN
 Egy évre ... 36 kor.
 Fél évre ... 18 kor.
 Egy negyed évre 9 kor.
 Egy óra ... 3 kor.

Nyitási közlemények
 megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József tőrcsög-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
 Stauber József.

Péntek, december 14.

Számonkérés.

A reménység azt mondatja velünk, hogy ma van az — utolsó hadikölcsön jegyzésének utolsó napja. S ez a reménység nem indokolatlan. Minden jel arra vall, hogy a népek egymás elleni gyűlölete elfillant, mint a könnyű éther s nem lehet már nagyon messze az a nap, amelyen megjelenik az oly sokáig borús és véres boltozaton a béke szivárványa.

A háboru mérlegét akkor zárja majd le minden nemzet.

S bizony mondom: — jaj lesz azoknak, akik a nemzet iránt való kötelességeiket elhanyagolták, akik elfelejtettek közreműködni azon, hogy a nemzet diadalmasan kerüljön ki a vérfürdőből, akik nem törődtek mással, csak kincseik mohó gyűjtésével s akik nem bocsátották a nemzetnek rendelkezésére mindazokat az eszközöket, melyeknek segítségével megrövidíthették volna a céltalan vér és vagyonpazarlásnak e borzalmas idejét.

Nagy leszámolás lesz ez azokkal, akik nagyobb ellenségeik tulajdon hazájuknak, mint a külső ellenségek együttvéve. Mert azok idegenek, de ezekben a saját vértünk kering. A megdagadt pénzfolyam ma aranyozott bárkákat ringat buja testén s e bárkáknak megsokasodva ülnek az életnek ama szerencsései, kiket a hullahegyek emeltek az arany régióiba: Szabad-e ezeknek elzárkózni attól, hogy szekrényeiknek tömött öbléből a legnemesebb kölcsönt a saját nemzetüknek felkinálják. Ez a legkevesebb, amit elvárhatunk a vagyon birtokosaitól. A föld urai jöjjenek s rójják le e föld megvédelmezéséért minden feleslegüket. Jöjjen a vállalkozók hosszú sora, kik a leghetlelenebb kémiai folyamatot hajtották végre: aranyat öntöttek a vérből s jöjjenek a vállalatok, dus nyereséggel rendelkező üzemek, háborus konjunkturákat kihasználó üzletek, jöjjenek mind, mert soha nemzet még olyan számadásra nem kötelezte tagjait, mint a magyar nemzet teszi azt utolsó hadikölcsönének utolsó napján.

Az a magasztos lendület, amellyel a földi vagyonnal nem rendelkező nép fia elment feláldozni hazája épségéért az életét, plántálódjék át azok lelkébe, akiknek nem kell meghozni ezt a mindennél nagyobb áldozatot, akiktől a nemzet megelégszik sokkal csekélyebb részletfizetéssel.

Nyugtassa meg mindenki a lelkiismeretét, hogy a béke apoteozisának nagyszerű ünnepén nyugodt lélekkel várhassa a végítéletet, amely után „különválasztatnak a jók és gonoszok” s a jók ülnek vala a nemzet tiszteletének székében, a gonoszok pedig a megvetés poklának senyvesztő tüzeiben.

Ujból tárgyalunk az oroszokkal.

(Anglia fenyegetése a pénzforrások elvonásával.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, december 13. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti: Keleti harctér: Fegyvernyugvás. Az összes orosz arcvonalakra kiterjedő fegyverszünetre vonatkozó tárgyalások ma reggel újból megkezdődtek.

Berlin, december 13. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti: Keletiharctér: Lipót bajor herceg vezértábornagy parancsnokságának területén megállapodás szerint ma kezdődtek meg a tárgyalások a fegyverszünet megkötéséről, amely jelenleg fenálló fegyvernyugvást lesz hivatva pótolni.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: Az orosz küldöttség e hó 12-én a fegyverszünetre irányuló tárgyalások folytatása végett megállapodás nélkül Bresztliúowszkba érkezett.

Zürich. Trockij orosz külügyminiszter az entente képviselőivel közölte, hogy minden kényszerintézkedés, melyet Oroszország ellen rendeltek el, főképpen pedig orosz területnek szövetséges csapatok részéről esetleges orosz területek megszállásának, messze kiható következményei lennének és az entente ügyének nagyon ártóanának.

Berlin. A Daily Telegraph jelenti Pétervárról: A Don vidékén nagy az izgatottság, főleg a folytonos csapatszállítások miatt. Azok a rohamzászlóaljok, amelyek a főhadiszállásnak a bolsevikiek által történt meghódítása után elhagyták Mohilevet, szombaton több, összesen háromszáz kocsi-ból álló katonavonattal Bjelogradba érkeztek. A bolsevikiek biztosan tárgyalásba akart bocsátkozni a csapatokkal, de ezek kijelentették, hogy Kornilov távollétében nem tárgyalnak. A Fekete-tengeri flotta több torpedóuzója Taganaroghoz és Rostovhoz közeledik.

A Pravda jelenti, hogy Kamanovkánál megtörtént az első összeütközés a bolsevikiek és Kornilovnak körülbelül négyezer főnyi csapatai között. A Ruskoje Slovo szerint a csata kedden egész napon át rendkívüli hevességgel folyt és mindkét részen sok volt a halott és a sebesült.

Zürich. Az orosz kormány elfogató parancsot adott ki Alexejev tábornok ellen, aki Kaledinnal együtt mozgalmat indított, hogy megbuktassa a népbiztosok tanácsát. Alexejevnek sikerült a főhadiszállásról elmenekülnie s ez idő szerint Rodzianko volt dumaelnökkel együtt Novocserkaszban tartózkodik.

London. Reuter. Az alsóház ülésén Bonarlow beszédében Oroszországra tér át. Azt mondotta, hogy nem reméli, hogy a ház tulbecsüli az ottani események jelentőségét.

Lehető legbiztosabbra vehető, hogy Oroszországnak előbb vagy utóbb szilárd kormánya lesz és nem tehető fei, hogy az orosz nép ama erőfeszítései, amelyek egy szabad kormány megalakítását célozzák, mást eredményezhetnének, mint azt, hogy ez az ország ismét felelős kormány kezébe jusson.

Ha szilárd kormány jut hatalomra Oroszországban, úgy ott be fogják látni, hogy az ország jóléte és segítőforrásainak kifejlesztése támogatás nélkül lehetetlenné válik és hogy pénzügyi támogatást nem kaphatnak anélkül, hogy a kormány a korábban csinált adósságokat el nem ismernék. Az egész szóban forgó pénz előbb, vagy utóbb vissza fog térülni. Ha a háboru a jövő pénzügyi év kezdetén még tart, úgy a kormány kötelessége lesz, hogy kiegészítő adót vessen ki, amely megszerzi azt a biztonságot, hogy az ellenségeskedés megszüntetése esetén ne kelljen új adókat rendszeresíteni, hogy a rendes kiadásokat fedezhessék.

Rotterdam. Az ideiglenes kormány miniszterei, kik a Péter-Pál erődben vannak Internálva, közöttük Terescsenkó, a vár parancsnokának egy nyilatkozatot adtak át és azzal a kérelemmel, hogy juttassa az alkotmányozó gyűlés elnökének kezeihez. Az ideiglenes kormány miniszterei kijelentik, hogy ők az ideiglenes kormányt ismerik el egyetlen auktoritásnak. Kötelességüket fogják teljesíteni, amennyiben visszautasítják a bolsevikieket, akik az országot a tönk szélére juttatják.

Stockholm. Pétervári jelentés szerint a birodalmi bank személyzete is sztrájkba lépett. A kormányok sok sztrájkoló tisztviselőt letartóztatott, a vasuti alkalmazottak is sztrájkba szervezkednek. Az oroszok részére a külföldre való utazás előírásait megszigorították.

Pétervár. A Pétervári Távirati ügyökség Lenin és Trockij által aláírt következő dekrétumot közli. „Minthogy a kadett szervezet vezető tagjai ellenségei a népnek, lel kell őket tartztatni. A szovjetnek ellenőrző rendszabályokat kell foganatosítani a kadett szervezet ellen, tekintettel arra, hogy a szervezet összeköttetésben áll Kaledinnal és Kornilovval, a forradalom ellenirányuló polgárháboru vezetőivel. A dekrétum a nyilvánosságra való hozatal után haladéktalanul életbe lép.”

„Sohasem mondtam valótlan!”

(Tisza István haragja. — A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A Ház mai ülését néhány perccel 4 előtt nyitotta meg Szász Károly elnök. Jelentette, hogy Tisza István napirend előtti felszólalásra kért és kapott engedélyt.

(Tisza István szava.)

Tisza István gróf kijelenti, hogy egész röviden akar felszólalni, hogy kiegészítse a szatmári esetre vonatkozó információit. A képviselőház multkori ülésén két megjegyzést tettem — ugymond. Ezek egyike vonatkozott a szatmári felmentésekre, a másik pedig egy hírlapvállalat részvényeinek jegyzésére. Időközben megkaptam a Szatmári ujság egy példányát, a mely a Szatmár város közgyűlésén lefolyt eseményeket tárgyalja. Ezen az ülésen Nagy Vince képviselő úgy formálta az én megjegyzésemet, mintha én azt állítottam volna, hogy a szatmári főispán a felmentési ügyekkel kapcsolatban pártpolitikai szempontok szerint járt volna el. Kijelentem, hogy én nem azt mondtam, hogy a szatmári főispán bármely felmentési ügyben pártpolitikai szempont szerint járt volna el, hanem csak egy konkrét esetet hoztam fel. Ebben az esetben ugyanis megkérdeztem a szatmári főispánt: Lesz-e bántódása egy felmentettnek, ha nem az ő intenciói szerint jár el? A főispán erre azt felelte, hogy sokkal jobb politikus vagyok, semhogy erre nyilatkozzak. Én a főispánnak ezt a homályos kijelentését kifogásoltam. A belügyminiszter ugyanis egész határozottan elítéli azokat a főispánokat, akik a felmentéseket pártpolitikai szempontok szerint intézik és visszautasítónak jelezte az ilyen eljárást. Hogy a főispán az említett nyilatkozatot megtette, ez tény, ez határozottan állítom. Ami a hírlapvállalat részvényei jegyzésének ügyét illeti, tény az, hogy egyes kormánypártiak ebben az irányban hatottak, hogy a részvényeket jegyezzék. Mikor a főispán megtudta, hogy a részvényjegyzéseknél rá hivatkoznak, megtiltotta, hogy az ő nevében propagandát csináljanak.

Nagy Vince félreértett szavait magyarázza és azt vitatja, hogy tényleg nem igazolódott be, hogy a szatmári főispán a felmentések körül pártpolitikai szempontok szerint járt el, az erre vonatkozó vádat Tisza István gróf kénytelen volt módosítani.

Tisza István gróf személyes megtámadás címén válaszol Nagy Vince felszólalására. Tagadom — ugymond — hogy én módosítottam volna a vádat, a képviselő ur vkmerően szembehelyezkedett állítással. Én csak azt mondtam multkori felszólalásomban, hogy a szatmári főispán egy felmentett munkapárti kérdezősködésére való kijelentése alkalmas volt arra, hogy a felmentettek között nyugtalanságot és bizonytalanságot keltsen. Ezt most is fenntartom, tehát nem való az, hogy a kérdéses nyilatkozatban kijelentésemet módosítottam volna. Nagy Vince szólt fel ezután és vitatkozik Tiszával, hogy mai kijelentése multkori beszédéhez képest bizonyos visszavonulást jelent. Tisza István gróf áll fel újból és ismét személyes megtámadás címén igen ingerült hangon válaszol Nagy Vincének. *Abban véültem meg, — mondotta — hogy sohasem Nagy Vince, se más nem tudott rám bizonyítani olyasmit, mintha én valaha valótlan mondtam volna.* (Öklével a padra csap.) Erkölcsei tökémet megtámadni nem hagyom. Ez tényen alapuló joga minden becsületes embernek. Ott ahol nincs igazam, magamnak tartozom azzal, hogy szavaimat módosítsam. De ahol be tudom bizonyítani állításaimat, nem hagyom iputálni azt, hogy kijelentéseimet módosítanom kell.

A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta a tegnap letárgyalt törvényjavaslatot, azután

(Nemzeti választójog.)

Rónai Ernő képviselő félévvel ezelőtt benyújtott indítványának indokolása következett. A jelenlegi választási törvény hatálytalanságát és az új választási törvény elfogadását

tárgyalja. Azzal kezdi beszédét, hogy nehéz szívvel határozta el magát, hogy indítványát a Ház elé vigye, mert most a nemzeti erők egyesítésére van szükség, a választójog kérdése pedig évtizedek óta zavart okoz a magyar politikában. A törvény nem mai keletű, még 1913-ban az új választójogi javaslat készítésére kiküldött 40 tagú bizottság tagjaként terjesztete elő javaslatát a bizottságban, de ot lezavazták. Csak azért hozza újra napirendre a javaslatot, mert a kormány a legközelebbi napokban benyújtja választójogi javaslatát és ő, mint törvényhozó és mint hazafi, kötelességének tartja megismertetni a Házat javaslatával, mely ezt a kérdést a magyar nemzet érdekében szempontjából jobban rendezzi, mint a kormány javaslata.

A választójogi tervezetnek két alapfeltétele van. A magyar nemzet érdekében megóvása és az aktív választójog korlátozása, hogy csak azok kerülhessenek be a Házba, akik keresztül mentek azon a retortán, amely alkalmasnak itéli őket, hogy a parlamentben helyet foglalhassanak.

Egy hang: Politikai vérvizsgálatot akar venni!

Rónai Jenő: 30 éve képviselője az ország legpolgárottabb vidékének. Volt alkalma tapasztalatokat szerezni a választókról és választási visszaélésekről.

Ezután Ugron Gábor belügyminiszter szólt fel. Örömmel csatlakozik az indítványhoz és kéri, hogy utalják az annak idején megalakítandó választójogi bizottság elé.

A Ház ehhez hozzájárul. Elnök javasolja, miután a kormány kívánsága szerint a karácsonyi szünet előtt még egy ülés lesz, hívják ennek összehívását az elnökséere. A Ház így határoz, s az ülés ezzel véget ér.

Vigyázat! Új adóemelés!

(A háboruban keletkezett üzletek adója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Valóságos bucsujárás helye Turay János számvevő szobája, ahol a közönség a harmadosztályu kereseti adó lajstromot akarja böngészni. Mint mindig, úgy ezuttal is felületesek voltak az emberek és nem vettek tudomást arról, hogy a városi adóhivatal ezuttal csak azoknak kereseti adójavaslatát teszi közszemlére, akik a háboru alatt nyitottak üzletet és láttak új keresethez. A háboru előtt keletkezett keresetek után az adót majd csak a jövő esztendőben állapítja meg a pénzügyigazgatóság. Annyit már tudunk, hogy igen tekintélyes adóemelés vár különösen a kereskedőkre, orvosokra és ügyvédekre és már most jó lesz készülni ennek a hadisarcnak a leszállítása céljából megindítandó hadjáratra.

Az lajstrom, amely előttünk fekszik, mint említettük, a háboruban keletkezett vállalkozások, üzletek keresetének egy részét akarja a feneketlen államkincstárnak elvenni és ez is igen érdekes olvasmány, érdemes a lapozgatásra. A háborunak igen tiszta képe olvasható ki belőle. Megállapítható mindenekelőtt, hogy körülbelül hatszáz ember kezdett új foglalkozást Arad város területén és természetesen, hogy legtöbbje a háborus viszonyokhoz alkalmazkodva, a háborus konjunkturák kihasználásából akart magának egzisztenciát teremteni. Meg kell azonban jegyezni, hogy azok, akiket most megadóztatnak, majd 90%-nál nagyobb rész-

ben kis egzisztenciák és alig van köztük néhány nagyobb vállalkozó, akiről az lenne mondható, hogy valami nagy edénybe fogta fel a háborus aranyesőt. A legtöbbje olyan iparos, vagy olyan kereskedő, aki a háboruban legjobban keresett cikkek készítésével és forgalomba hozatalával foglalkozott. A lajstrom azt bizonyítja, hogy minden nehézség mellett az aradi iparosok száma nem csökkent, mert alig van olyan iparág, amely új képviselővel ne rendelkezne ebben a névjegyzékben.

Mint említettük az emberek a közszükségleti cikkeket találták főként alkalmasnak arra, hogy maguknak azokkal egzisztenciát teremtsenek. Nem meglepő tehát, ha Aradon a háboru alatt kilenc cukorkakészítő, tizenegy gyümölcskereskedő, tizenegy zöldségkereskedő, tizenöt libavágó, tizenegy borkereskedő, harminchét pék, három tőjaskereskedő váltott iparigazolványt és fizet most majd harmadosztályu kereseti adót.

Azonban az élelmiszer, minden hiány és nehézség ellenére, igen nagy csábító erővel bírhat, mert harmincnégy élelmiszer kereskedő, negyvenöt szatócs, kilenc fűszeres, tíz kifőző állott a közönség igényeinek kielégítésére a már meglévők mellé, hogy eladjon és pénzt keressen. Semmi sem bizonyítja azonban jobban a háboruban föllendült nagy forgalmat és élénk kereskedelmi életet, minthogy *negyvenöt új ügynök* határozta el magát arra, hogy a háboru alatt annyit keres, hogy abból egész életére megélhessen. Ugy látszik, hogy az élet nem áll meg — még a rettenetes vérvesztés ellenére sem és mindig vannak emberek, akik a jókedvre és a gyomorra egzisztenciákat mernek alapítani, mert *negyvenkilenc* vendéglő nyílt meg a háborus Aradon és hogy szaporodik ennek a városnak a lakossága, azt is ebből az adólajstromból lehet bizonyítani, mert hisz *öt új bábát* adóztat meg a kincstár. *Öt az új borbély, öt az új fényképész, öt a csizmadia és öt az új asztalosok száma is, sőt, hogy minden öt legyen, öt új disznókupec is az adózók sorába került.*

A háborus üzletek közé tartozik ma a tüzfakereskedés, különösen pedig az aprított fa árusítása. Ugy látszik ez is jó kenyeret nyújthat, mert kilenc ilyen üzlet keletkezett. Noha bőrhiány van, mégis huszonhárommal több a cipészek száma, mint azelőtt és hat új cipőkereskedő gondoskodik a megfizethetetlen lábbeliről. Ezzel szemben áll azonban az a tény, hogy a közönség körében óriási hódítást tett a fatalp, mert *huszonöt fatalpu* papucskészítő gondoskodik a szükséglet kielégítéséről. Ha nincs is posztó mégis van huszonhárom új szabó, ha nincs is takarmány, mégis tizenhat új bérkocsis váltott iparjogot. Hogy mennyire átalakította az emberek életmódját a háboru, annak fényes bizonyossága az, hogy *száznegyvenegy új földbérlet* fizet adót azért, hogy kenyeret termeljen és ezek között rendkívül sok a tisztviselő, a gyári munkás, sőt több nagy iparvállalat és maga a hadsereg is.

Minisztertanács. Budapestről telefonálja tudósítónk: Ma minisztertanács volt Wekerle Sándor elnöklése alatt. Minden miniszter részt vett azon. Fél 2 órakor ért véget és hivatalos jelentés szerint folyó ügyeket tárgyalta.

Állásukról lemondott fogalmazók.

(Rendőrtisztviselők panasza egy kinevezés miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A tegnapi városi közgyűlésen, mint az Aradi Közlöny megírta, Barabás Béla dr. főispán Weil Károly dr. rendőrfogalmazó rendőrbíró — aki ügyvédi diplomával lépett a város szolgálatába és így egyik legmagasabb kvalifikációjú tisztviselő — tiszteletbeli rendőrkapitánnyá nevezte ki. Ezt a kinevezést a rendőrség három fogalmazója magára nézve sérelmesnek találta s a mai napon mindhárman benyújtották állásukról való lemondásukat. A lemondás felett a januári közgyűlés fog határozni s a három tisztviselő addig ellátja hivatali teendőit. Érdekes és bonyolult előzményei vannak ennek a szokatlan eseménynek s ezeket a legzigorubb tárgyilagossággal az alábbiakban ismertetjük:

(Tisztelgés a főispánnál.)

Szilágyi László dr. rendőrfogalmazó az előzményeket a következőkben mondta el tudósítónknak:

— Ma reggel mi rendőrfogalmazók katonai egyenruhában tanácskozára ültünk össze, mert sérelmesnek tartjuk Weil dr. kinevezését. Az volt a feltett szándékunk, hogy ha kielégítő választ nem kapunk, jelentkezünk illetékes katonai parancsnokságunkhoz. Első lépésünk a főispánhoz vezetett. Megállapodás szerint mint legidősebb én beszéltem és a következőket mondtam:

„Méltóságos Főispán Ur! Arad város rendőrfogalmazói kara mély tisztelettel jelenik meg Méltóságod előtt, hogy pár pernyi meghallgatásban részesüljön. Szent a meggyőződésünk, hogy Méltóságod akkor, amikor Weil Károly dr.-t alkalmasnak találta arra, hogy őt tiszteletbeli kapitánnyá nevezze ki, rossz tanácsadó vagy adók teljesen félrevezették. Elsősorban ugyan a főkapitány ur lenne hivatva információkat adni egyik alantasáról, most azonban, hogy mi itt lehetünk, meg kell monnanunk a következőket: 1914. július 30-án bennünket a világháború szólított el rendőrfogalmazói íróasztalunk mellől s három hosszú esztendeig a legnagyobb fáradalmakkal, vérünkkel, de becsületesen szolgáltuk hazánkat. Ugyanakkor Weil Károly mint ügyvéd a főkapitány ur jóvoltából mint napidíjas irnok bejutott a városhoz, hogy felmentsék. Már ez is elég ahhoz, hogy őt felebbvalónak el ne ismerjük és mi neki hivatalos engedelmisséggel nem fogunk adózni. Ezek kényszerítettek bennünket arra, hogy kérjük Méltóságodat, miként a status quo-t azonnal állítsa helyre. Bár ezen erkölcsi arculapást meg nem történte tenni nem lehet, mégis majdnem teljes volna az elégtétel, ha újból valamennyien fogalmazók lehetnénk. Ha azonban ez nem mehet, kényszeredve kell beletörődnünk abba is, hogy valamennyien tb. kapitányok legyünk, bár egyikünk sem szenvedett soha ezen kifelé való feltűnési viszketegegységben, amely a pléhgallérban merül ki. Ha pedig még ez sem mehet, úgy szíves hozzájárulását kérjük ahhoz, hogy visszamehessünk oda, ahol minket megbeesüléssel, szeretettel fogadnak: a háboruba.”

A főispán ur erre ezeket mondta:

— Főispáni jogom gyakorlásába senkinek sem engedek beleszólást. Ha már az urak idejöttek, meg kell, hogy mondjam, hogy a főispáni jogokat kizárólag én gyakorolom és felelősséggel egyedül a belügyminiszternek tartozom. Önök a háboruban voltak és — mint látom — becsületesen dolgoztak, mert szépen

vannak kitüntetve. Önök becsületes munkájukért a katonai hatóságtól kapták meg a kitüntetést, nem tarthatnak tehát jogot arra, hogy polgári hatóságuk is katonai érdemeikért kitüntetésben részesítse önöket. Weil Károly ugyanazon idő alatt itt benn dolgozott és hadimunka az is, őt tehát a polgári hatóság kell, hogy kitüntesse. Ezért kapta meg a kitüntetést.

Erre én ezt mondtam:

— Méltóságos Uram! Ezek után méltóztatásuk megengedni nekünk azt, hogy visszamehessünk oda, ahol minket szeretettel és megbeesüléssel fogadnak: a háboruba.

— Tegyenek az urak, amit akarnak! — válaszolta a főispán és mi ezzel eltávoztunk.

(A polgármester közbenjárása.)

Ezután elmentünk Greén Nándor főkapitány urhoz és elpanaszoltuk neki sérelmünket. A főkapitány ur a polgármester urhoz küldött.

Délelőtt 11 órakor jelentünk meg a polgármester urnál, aki ezzel fogadott minket:

— Tudom, hogy miért jönnek!

Én pedig így szóltam:

— A főispán urtól jövünk, ahol nemcsak ígéretet, de még megnyugtatót sem kaptunk. Arra kérjük polgármester urat, hogy katonai felmentésünket sürgősen hatálytalanítsa, hogy mi katonai szolgálattételre bevonulhassunk.

— Erről szó sem lehet, válaszolta a polgármester ur. Azért mentettem fel önöket, mert az önök jó kipróbált munkaerejére szükség van.

Erre Véber Árpád kollegám azt mondta, hogy komoly és hosszas megfontolás után kénytelenek a polgármester tudomására hozni, hogy rendőrfogalmazói állásunkról lemondunk, hogy bevonulhassunk a hadsereghez.

(Lemondólvól a közgyűléshez.)

A három rendőrfogalmazó lemondó levele, amelyet a polgármesterhez nyújtottak be, teljes szövegében így hangzik:

„Tekintetes törvényhatósági bizottság! Alulírottak a háború három véres esztendejét becsülettel végigküzdöttük és ott becsületes és szeretetteljes elbánásban részesültünk. A legnagyobb örömmel ragadtuk meg az alkalmat, amidőn felmentésünk megérkezett s a régi munkakedvünkkel foglaltuk el a rendőrfogalmazói asztalunkat, amelyet a háború első napján el kellett hagynunk abban a reményben, hogy itt is ugyanabban a szeretetben és megbeesülésben fogunk becsületes munkánkért részesülni. Fájdalom, mindjárt az első héten sérelem esett rajtunk, amely amúgy is megviselt idegzetünket még jobban tönkretette. S minthogy a főispán urtól nemesak, hogy megnyugtatót nem kaptunk, hanem a legridegebb álláspontot foglalta el velünk szemben, polgármester urunktól azt kértük, sürgősen hatálytalanítsa katonai felmentésünket, hogy ismét elmehehessünk oda, ahol minket szeretettel, nagyrabecsüléssel és tárt karokkal fogadnak: a háboruba. Minthogy polgármester ur kérésünket nem teljesítette, rendőrfogalmazói állásunkról ezennel lemondunk. Kérjük a tekintetes törvényhatósági bizottságot, hogy ezen bejelentésünket tudomásul venni és elfogadni méltóztatásuk. Arad, 1917. december 13. Teljes tisztelettel Beregi Sándor dr. tart. honvédfőhadnagy, Véber Árpád m. kir. honvédfőhadnagy, Szilágyi László dr. es. és kir. tart. főhadnagy.

A lemondó levelet a polgármesteri hivatalban szabályszerűen iktatták s a januári közgyűlés elé terjesztik. A polgármester ezután felkereste a főispánt és vele hosszasan tárgyalt ez ügyben.

— A főispán ur — mondotta a polgármester a reája várakozó fogalmazóknak — hajthatatlan és nekem is kijelentette, hogy főispán jogainak gyakorlását csak ő maga szabja meg.

A polgármester ur ekkor igyekezett minket lebeszélni és azt mondta, hogy majd kitál valami módot, amellyel mi elégtételt kaphatunk. Azt proponálta, hogy Weil dr.-t a közgazgatáshoz osztja be és így nem lesz a felettesünk ezt mi nem fogadtuk el.

— Határozzanak az urak, hogy mi a szándékuk?

Mi erre kijelentettük, hogy még egyszer megbeszéljük a dolgot, mire a polgármester azzal bucsuzott tőlünk, hogy délután három órára elvárja végleges válaszunkat. Délután három óra után megjelentünk a polgármester ur előtt és benyújtottuk lemondó levelünket. A polgármester ur átvette a lemondó levelet és ezt mondotta:

— A lemondó levelet a közgyűlés elé terjesztem. Addig is, míg a közgyűlés határozni fog, arra kérem Önöket, hogy addig is teljesítsék szolgálatukat.

Mi ezt a polgármester urnak megígértük és holnap ügyosztályaink vezetőinél szolgálattételre jelentkezünk.

(Nyilatkozatok.)

Tudósítónk kérdést intézett Barabás Béla dr. főispánhoz, hogy mi a véleménye a rendőrfogalmazók eljárásáról. A főispán ezeket mondotta:

— Főispáni jogom gyakorlásába senki részéről nem tűnök beleszólást. Egyedül a belügyminiszter ur ónagyméltóságának tartozom felelősséggel, ő bírálhatja felül cselekedeteimet, más előtt nem tartozom magam tisztázni. Ezt megmondtam a nálam járt rendőrfogalmazóknak is. Egyéb mondanivalóm ebben az ügyben nincs.

Tudósítónk felkereste Varjassy Lajos polgármestert, aki kijelentette, hogy ebben az ügyben nem hajlandó nyilatkozni. Greén Nándor főkapitány pedig azt mondta tudósítónknak, hogy neki, minthogy az ügy hivatalos ultra terelődött, mondanivalója nincsen.

Weil Károly dr. tb. rendőrkapitány, rendőrbíró tudósítónk előtt így nyilatkozott:

— Elhatározott szándékom volt, hogy a másodaljegyzői állást megpályázom annál is inkább, miután a nyáron az első aljegyzői állásra is pályázni akartam és a szükséges előkészületeket már meg is tettem, azonban pályázati kérvényemet a polgármester ur kívánságára nem adtam be. A most megüresedett másodaljegyzői állásra is pályázni akartam s előzetesen Hank doktornak is megmondtam, hogy pályázni fogok. Megtettem az előkészítő lépéseket, közben azonban beteg lettem, két hétig ágyban fektüdtem és a további lépéseket nem tehettem meg. Betegségem ideje alatt kaptam a főispán ur óméltóságának üzenetét, amelyben azt az óhaját fejezte ki, hogy Hank doktorral szemben ne pályázzak és ezért ő adandó alkalommal rekompenzálni fog. Természetesen a legnagyobb készséggel tettem a főispán ur kívánságának eleget és ismét nem nyújtottam be pályázati kérvényemet. Én ezáltal felettes hatóságomnak kívánság szerint akartam cselekedni, mint olyan tisztviselő, aki főnökei kívánságához alkalmazkodni tud. Nyilvánvaló, hogy a legsúlyosabb igazságtalanság engem ebben az ügyben ad personam támadni

akkor, amikor a főispán ur a közgyűlés színe előtt kijelentette, hogy engem azért nevez ki tiszteletbeli kapitánnyá, mert az 5 kivánságának megfelelően nem pályáztam a másodjellegző állásra.

Gáz és villanyhiány fenyeget

A szénbizottságnak nincs szene.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A városi szénelosztó bizottság ma délután Lócs Rezső helyettes polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen Zádor Imre gépüzemigazgató bejelentette, hogy a vízmű, a csatornamű és a vágóhid összes szénkészlete a mai napon 1070 métermázsa és hogy ma 120 métermázsa szén érkezett. Ezt a jelentést a bizottság tudomásul vette. Továbbá tudomásul vette azt a bejelentést is, hogy Kneffel Lajos szénkereskedőnél egy és fél waggon szén áll rendelkezésre, amelyet a közönség között szét lehet osztani.

Schultz Henrik, a gázgyár igazgatója bejelentette, hogy a gázgyárnak mindössze tíz napra elegendő szénkészlete van és sürgős intézkedést kér, hogy az üzem fennakadást ne szenvedjen. A bizottság elhatározta, hogy a kereskedelmi miniszteriumnál és az Országos Szénelosztó Bizottságnál táviratilag fogja kérni a már megígért szénkészletek kiutalványozását. Ezután Lócs Rezső helyettes polgármester bejelentette, hogy a városháza szénszükségletét is biztosítani kell. A városháza hivatalainak naponta hat métermázsa szénre van szükségük. Ebben a kérdésben úgy határoztak, hogy Kneffel Lajos egy waggon porosz kőszén fog átadni a város részére.

Mellinger József, a villamosmű igazgatója terjesztette elő ezután jelentését. A villamosmű napi szükséglete közel négy waggon, mondotta az igazgató. A szénbizottság a villamosmű részére szeptemberben és októberben kiutalta a napi három és fél waggon szenet, mert akkor ennyi volt a villamosmű napi szénszükséglete. December elejétől kezdve a bizottság ennek a mennyiségnek ötven-hatvan százalékát szállította le. Hogy a villamosmű üzemét fenn tudták tartani, az annak köszönhető, hogy hol az államvasutaktól, hol más helyről kaptak kölcsönzenet. Ezek a segélyforrások azonban most kiapadtak, szenet nem adhatnak többet, mert minden készletükre maguknak van szükségük. A villamosmű három-négy napnál több szénkészlettel sohasem rendelkezett, de az üzem nem akadt meg, mert az államvasutakon állandó volt a forgalom és az időjárás sem volt olyan, hogy félni lehetett volna forgalmi zavaroktól. Most azonban az időjárás téliesre fordult. A forgalom akadályozva van és most itt állunk az ünnepek előtt, amikor is a szénbányák karácsonytól egészen januárig csak a minimális kvantumot szállíthatják. A baj elhárítása céljából minden fórumot megkeresett, sőt ma délután a főispánnál is járt és arra kérte, hogy Serényi Béla gróf kereskedelmi miniszternél járjon közbe, hogy az Országos Szénbizottság a napi 4 waggont utalja ki. Hogy a főispán eljárásának lesz-e eredménye, abban nem nagyon reménykedik. Ha most az államvasutaktól sem lehet szenet kapni, akkor most a legkellemetlenebb időszakban kénytelen lesz a villamosmű beszüntetni

üzemét. A katonai üzemeknek elsőrangú érdekük, hogy a villamosmű üzemét fenntartsák. Ezért egymás után küldik a táviratokat mindenfelé, de intézkedés még mindig nem történt. Arra kéri tehát a bizottságot, vegye ezt a bejelentést tudomásul, és amennyire lehet, tegyen jelentést az Országos Szénbizottságnak.

A bizottság elhatározta, hogy a mai ülés jegyzőkönyvét azonnal elkészítteti, hogy azt a főispán és polgármester hétfőn felvihessék Budapestre.

Zádor Imre gépüzemigazgató elmondta, hogy a rekvirálás alkalmával Scheibel Vilmos aradi vállalkozótól egy waggon porosz kőszén rekviráltak el. Scheibel arra kérte a szénbizottságot, hogy a lefoglalt szenet oldja fel, mert neki a hadvezetőség részére sürgős szállításai vannak és minden napi késedelemért kártérítést fog indítani a város ellen. A bizottság ki is mondta a lefoglalt szén feloldását és ő megállapodott a vállalkozóval, hogy a vízmű szénkészletéből kivájasztja az egy waggon szenet. Scheibel a szenet nem a műhelyébe vitette, hanem eladta és egyenesen a vevőhöz szállíttatta. Müller József kijelentette, hogy a szenet ő kapta Scheibeltől azzal a feltétellel, hogy Müller az egy waggon szenet visszaadja Scheibelnek, mihielyt megkapja a salgótarjáni bányatársulattól a részére kiutalt szenet.

A bizottság arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez nem változtat a lényegen, mert Scheibel félrevezette a hatóságot éppen akkor, amikor a vízmű legnagyobb szénhiányban volt. A bizottság tehát elhatározta, hogy az ügyet további intézkedés végett átteszi a városi tanácshoz.

MŰVÉSZET.

Hamlet.

Shakespeare — az aradi nemzeti színházban! Felkiáltójellel és meghatottsággal írjuk le a mondatot. Tollam alá tolakodik sok drága jelző: kifejezője annak az öröme, hogy ha ritkán is, mégis megszólalhat ez a kristálytisza irodalom az aradi színpadon. Miért ilyen ritkán? kérdezzük bánatosan. Megértő lelkek vagyunk s tudjuk, hogy a Shakespeare előadások elé állandóan lehetetlen akadályok tornyosulnak: oly ritka a shakespearei mélységeket megértő színész, annyira hiányzik a milieu, melybe a stradfordi böles jámbusai elhelyezhetők s hiányzik végül az idő, mely vidéken lehetővé tege a darab át gondolt, elmélyedő kidolgozását. Mégis hangoztatjuk azt a régi szállóigét, hogy Shakespeare még ezeknek az akadályoknak az ellenére is játszani kell.

Az aradi előadásról ezeknek a dolgoknak a tekintetbevételével szabad véleményt mondani. Először is a színpad? Shakespeare színpadja is primitív volt, de kezdetlegességében ott volt a naiv törekvés, hogy a cselekmény fejlődését lépésről-lépésre kísérje. Az aradi színpadon mindebből csak a naivság és a disztelenség maradt meg. A szokványos történelmi darabok levegője volt a színpadon, pedig Hamletnek nincs köze a történelemhez, hacsak a háttérrel, a kulisszákat történelmi rekvizitumoknak nem tekintjük. Hamlet, az ember második életének tükré, amelyben minden a belső izgalomból fakad ki s amelyben nem él más, mint kétség, gyánu, bosszu és vak szenvedély. E kettős élet közötti ingadozásból születik a

lét és nemlét problémájának nagyszerű filozófiája, mely Hamlet nagy monológjában kristályosodik ki. A szereplők közül Forgács Sándor Hamlet ábrázolója magasodott ki öntudatos játékaival. Mélyreható tanulmányra vallott ez az ábrázolás s meg lehetünk elégedve ennek a törekvő fiatal művészembernek mai sikerével. Nem hagyott kiaknázatlanul egy jelentős momentumot sem, igyekezett elmélyedni azokba a misztikus sorokba, amelyeknek felderítésével esztétikusok százai foglalkoztak s egy könyvtárra vakot irtak össze. De a legörvendetesebb dolog az volt, hogy a közönség megértette és méltányolta azt a nagy fáradságot, mellyel Hamlet alakjának megalkotása járt s minden felvonás végén szinte büntetésszerű tapssal üdvözölte a kitűnő színészt. Kár, hogy a színház igazgatósága csak két estére tűzte ki a darabot. Ez a fárdság és művészi elmélyedés több estét érdemelt volna.

Kitűnő volt Polonius alakjában Várnai, ki magával hozza a színpadra azt a szuggesztív erőt, mely nyugodtá teszi a közönséget s egy szép alakítás reménységét előlegezi annak. Biztos rutinnal rajzolta meg Kápolnay Juliska Ophélia megható alakját s kedves volt Harmath Józsa a színésznek kicsiny szerepében. Pompás és jellegzetes alakítás volt a Barics színésze, Kertész Leartese és Delli Horatiója. Kissé szintelen volt Bánbázy Teréz királynője s tulságosan teátrális Herold királya. Z. A.

* Színházi műsor. Péntek: Hamlet. Szombat: Délután A nagymama. Este: Leányvásár.

* A színházi iroda hírei. Hamlet. Shakespeare hatalmas alkotását pénteken megismétli a társulat. A szereplők ugyanazok, mint a mai előadásban. Leányvásár. Martos Ferenc és Jacobi Viktor rendkívül hatásos operettjét eleveníti föl szombat és vasárnap este a társulat. A Leányvásár az utóbbi évek egyik legsikerültebb operettje volt, melyet most hosszú pihentetés után ismét műsorra tűzött az igazgató. Ifjúsági és népies előadás. Szombat d. u. 3 és fél órakor A nagymama, Csiky Gergely kitűnő színjátéka kerül előadásra. A márványempenyasszony kitűnő operett kerül előadásra vasárnap d. u. 3 és fél órakor mérsékelt helvárakkal a már ismert elsőrangú szereposztásban. Előkészületen. Bródy Sándor szenzációs sikert aratott újdonsága. A szerető, Hamuipóke tündérmese. Sárga csikó népszínmű.

* Karácsonyra meséskönyvek, ifjúsági iratok és más ajándékművek Oláh Sándor és Tsa könyvtárában legelőnyösebben beszerezhetők. Telefon 2-30.

Olaszország hadicéljai.

Budapest, december 13. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Olasz harotér: A velencei hegységben tegnap a hó és köd minden harci tevékenységet megakadályozott. Conrad tábornok csapatai a Meleka területén vívott négy napos harcokban ez ideig számlálás szerint foglyokul 639 tisztet és 16000 főnyi legénységet szállítottak be. A zsákmány 93 ágyú, 233 géppuska, 4 golyószóró, 81 aknavető és sok más hadianyag. Vezérkar tönöke.

Róma. Orlando miniszterelnök kijelentette, hogy a nyugati államok és Amerika megállapodtak abban, hogy a háborút minden körülmények között addig folytatják, amíg Németország ki nem jelenti, hogy nincs sem győző, sem legyőzött. Niti miniszter kijelentette, hogy Olaszországnak nincs kifogása az ellen, ha redukálják a háborús célokat.

Végig lopták a vármegyét.

(Márianosztra disze az aradi törvényszék előtt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Két megrögzött, többszörösen büntetett tolvaj: Ribis Anna és Regyis Julia ügyét kezdte ma tárgyalni az aradi törvényszék. A sáppadt börtönvirágok a különféle tolvajlások egész özönét követték el részben Aradon, részben nagyobb aradmegyei községekben. Bűncselekményeikért már számos ízben voltak büntetve, életüknek igen tekintélyes részét különféle börtönökben töltötték, de a sok szenvedés, ami a hátuk mögött áll, nem tudta őket jó utra terelni. Nem tanultak, nem javultak meg, hanem mihelyt átlépték a fogház küszöbét, ismét előről kezdték. Ribis Anna eddig tizenöt ízben loptott és tizenkétszer volt büntetve. A vére üzi a bűnre, örökölte a végzetes bajt és nem tud ellentálni szenvedélyének. A fiatal leány nem egyedül dolgozik, hanem rendszerint társat vesz maga mellé, aki segít az ügyek lebonyolításában. Elszánt, konok és vakmerő teremtes Ribis Anna, aki nem riad vissza semmitől sem. Ellenfeivel szembeszáll és ha néha tetten érik, megtámadja üldözőjét. Nem respektálja a hatóság embereit és a csendőröktől sem ijed meg. Ribis Anna legutóbb Mária-Nosztrán ült három évet lopásért és januárban szabadult ki. Hazajött Aradra és ismét akcióba lépett. Most Regyis Juliával barátkozott össze és vele indult portyázó útjára. A két tolvaj nő Erdőhegyen, Kisjenőn, Borosjenőn és más községekben a legvakmerőbb lopásokat hajtották végre. Besurrantak a szabadon hagyott lakásokba és ami csak kezügyükbe esett, elvitték. Rengeteg ruhameüt, cipőket, szöveteket, értéktárgyakat, harácsolnak össze közel tízezer korona értékben. A tetteseket sikerült lefűlelni és a csendőrök bekísérték őket az ügyészségre, amely többszörös lopás bűntette miatt vád alá helyezte őket.

Az ügyet ma tárgyalta a törvényszék Nagy József táblabíró elnöke mellett. Szavazó bírák voltak: Aknay Andor és Szabó János törvényszéki bírák. A vádat Tompa Géza dr. képviselte.

Nagy József főtárgyalási elnök felolvasta a bűnösök előtt a vádiratot és megkérdezte tőlük:

— Bűnösnek érzik magukat?

— Igen.

Elsőnek Ribis Annát hallgatták ki. Az elnök felolvasta előtte bűnét, amire sorba igennel felelt.

— Együtt követte el a lopásokat Regyis Juliával?

— Igenis elnök ur, együtt. Mindent együtt beszélünk meg és együtt indultunk lopási körútra.

— Miért loptott?

— Kell. Másképp nem tudtam megélni.

— Hogyan követték el a lopásokat?

— Mikor hogy. Nem mindig egyformán. Tetszik tudni, helyzete válogatja. Egyik helyen élelmiszert kértünk és terepszemlét tartottunk. Ha nem lehetett azonnal lopni, később jöttünk.

— Miket vittek el?

— Ami kéznél volt.

— Hogyan?

— Kendő alá rejtettük.

— A lopott tárgyakkal mit csináltak?

— Eladtuk.

Regyis Julia nem olyan megrögzött bűnöző, mint Ribis Anna.

— Engem, kérem, nagyságos elnök ur, Ribis csábított a bűnre.

Ezen kijelentésre Ribis bősziúten patlan fel helyéről é közel megy Regyishez, mire az egyik szuronyos börtönőr is feláll és közel lép a vádlottakhoz.

— Maga nem loptott? — kérdezi Regyistől az elnök.

— Együtt loptunk — vág közbe Ribis.

— Nem magát kérdeztem — inti le a dühös Ribis Annát a némes gondolkodású elnök.

— Elismerem, nagyságos elnök ur, hogy loptam, de nem annyit, mint Ribis.

— Hát miket loptott?

— Meg tudom mutatni az itt levő tárgyak közt.

Az elnök elrendeli a bűntárgyak megvizsgálását. A szolga egyenként szedi elő a lopott holnikat. Sok selyem kendő, ruha, fehérnemű és más tárgyak kerülnek elő, melyekre Regyis halkán mondja.

— Ezt én loptam, ezt nem, ezt én, ezt nem...

Nagy József elnök lelkiismeretes és példás aprólékossgal terjeszkedik ki minden momentumra és arra törekszik, hogy a tömeges bűnesetek közül egy se maradjon kiderítetlenül.

Délután a tanúk kihallgatására került a sor. A tárgyalást holnap folytatják.

Huszonkét gramm veronál.

(Egy csalódott leány öngyilkossága.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma este a szegedi vonattal Aradra érkezett egy csinos fiatal leány és a Fehér Kereszt kávéházban egy tiszt társaságában megozsonnált. Körülbelül este 10 órakor elbucszott a tiszttől, felment a szállóba és szobát kért a szobaasszonytól, aki már régebben ismerte, mert többször lakott a szállóban. Alig volt néhány percig a neki kijelölt szobában, panaszkodni kezdett a szobaasszonynak, hogy nagyon rosszul érzi magát.

— Veronált szedtem! Hivjon orvost!

A portás telefonján azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan Nyáry László ügyeletes rendőrtiszt, Hecht Adolf dr. tb. tiszt főorvos és Rédl István detektív mentek ki. A fiatal nő akkor még eszméleténél volt és elmondta, hogy Weidmann Vilma 22 éves temesvári felirónő. Még Temesvárott megismerkedett egy katonaróssal, akibe beleszeretett. A viszonyból egy fiúcska született, aki most 18 hónapos.

Az orvost időközben Aradra helyezték, s azóta az orvos nem akart róla tudni. A leány azután elment Brassóba, onnan Szegedre utazott, ahol elhelyezte gyermekét és ma visszatért Aradra, hogy az orvossal találkozzék. Már többször volt Aradon, hogy az orvossal kibéküljön, de az orvos sohasem akart róla tudni. Így történt ma is. Ez annyira elkészerítette, hogy 22 gramm veronált vett be, amelytől rosszul lett. Elmondta még, hogy hozzá van szokva a mérleghez, mert állandóan szed morfiumot és veronált. Most azért vett be ilyen nagy adagot, hogy végre megszabaduljon zaklatott életétől.

Közben megérkeztek a mentők, akik Weid-

mann Vilma beszállították az aradmegyei köz-kórházba, ahol Schmidt János dr. főorvos vette kezelés alá. A leány állapota rendkívül súlyos, úgy, hogy a 11 óra felé megjelent rendőri bizottság ki sem hallgathatta újból.

Weidmann Vilma néhány száz korona pénzét és értékes ékszereit a rendőrség letétbe helyezte. A leány a rendőrségnek levelet hagyott hátra, amelyben arra kéri a rendőrséget, hogy ne bántsa az orvost, mert az jó volt hozzá, de nem szerette. Holnap, ha Weidmann Vilma jobban érzi magát, jegyzőkönyvbe veszik vallomását.

„Lógók” a föld alatt.

(Hajza a katonaszökevények után)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi katonai rendőrség, amely a katonaszökevények kézrekerítése körül oly nagy érdemeket szerzett, a napokban levelet kapott, hogy a Purgly Lajosné-utca egyik házában a háztulajdonos és fia, mindketten katonák, már hónapok óta bujkál. Institoris Ferenc főhadnagy, a katonai rendőrség parancsnoka megbizta a katonai rendőrség egyik legügyesebb detektívjét, Gaál János 104. gyalogezredbeli őrmestert, hogy nyomozza ki a katonaszökevényeket.

Az őrmester két napig figyelte a házat, de semmi gyanusát nem vett észre, csupán annyit észlelt, hogy a háziasszony délben egy fazékkal a ház mögött levő kertbe megy, ahonnan rövid idő múlva visszatér. Előzőleg a csendőrök már jártak a jelzett házban, mert a katonai parancsnok körözteti a szökevényeket, de munkájuk nem járt eredménnyel. Ma reggel Gaál őrmester rendőri készenléttel megjelent a jelzett házban. A rendőrök körülvették a házat s az őrmester megkezdte a házkutatást. Felkutatta a házat minden zegér-zugát, a padlást, a kéményeket, de sehol sem akadt a katonaszökevények nyomára. A háziasszony azt mondta, hogy férje és fia a harctéren vannak, s a férjétől tábori lapot is kapott, amely október 30-ról volt keltező.

Gaál őrmester azonban ezzel nem elégedett meg. Kiment a téli álmát alvó kertbe, amelynek végén a földbe illesztett deszkát látott. A deszkát felemelte s a helyén 3—4 méter mély üreg tünt elő, amelybe összecsuksukható létra vezetett. Gaál leszált az üregbe, ahol egy fiatal katonát talált, aki a föld alatti élet nagyon megviselt. A magas föld alatti üreg teljes kényelemmel volt berendezve. Volt ott dunna, vánkos, lámpa, vízeskancsó, tábori levelező-lap, írószék, szám és sok egyéb, ami az élethez szükséges.

A fiatal katonát Gaál őrmester vallomására elmondta, hogy ő és az apja már nyolc óta megszöktek az ezredüktől és azóta a föld alatti üregben laknak, ahová az anyja leadja az élelmet. De nemcsak nekik, hanem barátaiknak, akik szintén meglógtak az ezredüktől, nyújt menedéket a föld alatti üregben. Elmondta még a katonának, hogy a többiek reggel kimennek a csálai erdőbe, ahonnan este szoktak visszatérni.

Az őrmester azonnal őrjáratot küldött a csálai erdőbe, ahol az apát és még két katonaszökevényt sikerült is elfogni. Még két bujkáló katonát volt vendége a föld alatti üregnek s ezeket most keresi a rendőrség. Apát, fiút és a két barátot felkísérték a városházára, ahonnan átkísérték őket csapatjukhoz.

HIREK.

Aradi Munkácsy- emlékek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad művészetének multja értékes kincseshánya, melyből a szorgalmas kutató sok érdekes történetet hozhat felszínre. Ezek a történetek annál becsesebbek, mert a magyar művészetnek arról a koráról mesélnék, amelyben olyan sok volt az elkallódott tehetség.

A magyar festőművészetnek e primitív korában jelentős mesternek ismerték Szamosy professzort, ki egykor a fejlődő Munkácsy Mihályt is tanította és támogatta. Már akkor is úgy tettek az aradi művészek, mint manapság is sokszor szoktak eselekedni: tárlatok hiányában nevezetesebb üzletek kirakataiban állították ki műveiket. Szamosy mester a költészetnek is rajongó híve volt s szerette a poétákat. Megörökítette egy ugynevezett „medaillon” sorozatban a lejelesebb magyar költőket: Vörösmarty Mihályt, Arany Jánost, Petőfi Sándort és Tompa Mihályt. A sikerült festményeket aztán Arad híres könyvkereskedésének, a Bettelheim-féle boltjának kirakataiban helyezte el. Az akkori aradiak esodájára jártak a képeknek, nemcsak azért, mert a festmények valóban sikerültek voltak, hanem azért is, mert Arad város abban az időben kezdett igazában magyar város lenni, ahol a magyar költők műveit szeretettel olvasták.

A Bettelheim könyvkereskedésnek, mely abban az időben a kaszinó helyét pótolta, egy Wolfner B. nevű könyvkereskedő segédje is volt, aki később a mai híres Singer és Wolfner budapesti könyvkereskedő cég egyik megalapítójává lett. Ez a fiatal könyvkereskedő már akkor gyűjtögette a művészi relikviákat s midőn gazdag ember lett, s módja, alkalmat is ahhoz, hogy műgyűjteményét érdekes és nagyértékű relikviákkal egészítse ki: a *Munkácsy- emlékek összeszedését határozta el*. A nagy magyar festőművészeknek sok értékés dolgát mentette meg a feledéstől és az elpusztulástól. Egyszer eszébe jutott, hogy Aradon Munkácsy tanítómesterének négy művészettörténeti értékű képe van. Azonnal leutazott Aradra, felkereste Kell Lipót dr. ügyvédet, aradi barátját, elmondta neki jövetele célját s együtt kísérelték meg a képek felkutatását. A Bettelheim könyvkereskedés régen eltűnt, de tudták, hogy hol lakott egykor a könyvkereskedő, s ott tudakozódtak. Akadt is, aki utba igazította őket. Egy öreg aradi polgár szerint a könyvkereskedő sok képet és könyvet rakott el a ház padlásán. Ott is keresték, de megtalálni már nem tudták s Wolfner a képek nélkül utazott vissza Budapestre.

Jóval ezután történt, hogy Kell dr.-nak valami keresni valója volt a kulturpalotában. Az olvasóteremben rögtön szemébe ötlött négy, kislaku kép, melyeknek mindegyike egy-egy magyar költőt ábrázolt. Vörösmartyt, Aranyt, Petőfit és Tompát. Érdeklődni kezdett a képek iránt, de Fényes Dezső, a kulturpalota akkori igazgatója a festményekről bővebb felvilágosítást adni nem tudott. Utána jártak a dolognak s kitént, hogy ezek azok a medaillon képek, melyeket Szamosy, Munkácsy mestere festett s amelyekért egykor Wolfner tüvé tette Aradot. A képeket Varjassy Árpád, a kulturpalota első igazgatója szerezte meg a Bettelheim családnak egyik aradi ismerősétől, akire a könyvkereskedő halála után maradtak. Műgyűjtők azóta már többször jelentős összegeket ajánlottak fel a négy képért, amelytől azonban — s ez természetesen is — a kulturpalota semmi áron nem hajlandó megválni.

— A király utazása. Bécsből jelentik: Öfelsége ma este visszatért Laxenburgba.

— Változások a király környezetében. Bécsből jelentik: Beavatott politikai körökben beszélnek, hogy *Hohenlohe* Konrád herceg a király első főudvarmestere Alsó-Ausztria helytartója lesz. Bleileben bárót, az eddigi alsóausztriai helytartót Steierország helytartójává nevezik ki Clari gróf helyébe, aki nyugalomba vonul. A király első főudvarmestere *Berchtold* Lipót gróf főkamrás lesz, akinek Lankoronszky gróf lesz az utóda.

— Jobban van a külügyminiszter. Bécsből telefonálják: Czernin Ottokár gróf külügyminiszter állapotában a mai nap folyamán jelentékeny javulás állott be, úgy, hogy az est folyamán elhagyhatta az ágyát.

— Kitüntetések az Acsev-nél. A király a hadiforgalom terén teljesített kitűnő szolgálataik elismeréséül az Aradi és Usanádi Egyesült Vasutaknál *Leitner* Kálmán főmérnöknek a koronás arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, *Erdélyi* Antal ellenőrnek és *Hadik* Kálmán hivatalnoknak az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján, *Erdőfi* Ferenc, *Weber* Péter és *Takács* István altiszteknek a koronás ezüst érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján adományozta.

— A választójogi törvény beterjesztése. Budapestről telefonálja tudósítónk: Beavatott politikai körökből vett értesülés szerint december 20-án déli 12 órakor tartandó formális ülésen beterjeszti Vázsonyi Vilmos a választójogi reformról szóló törvényjavaslatot.

— Polgárháború Spanyolországban. Bernből jelentik: A Daily Express szerint a helyzet Spanyolországban ismét bonyolulttá vált és új harcok vannak küszöbön a dinasztikus és antidinasztikus pártok között.

— Wilson kíméli az amerikai magyarokat. Washingtonból jelentik: (Kenter.) Abban a proklamációban, amelyben Ausztria és Magyarország elleni hadüzenetet közzé tették, elrendeli Wilson, hogy csak a veszedelmes osztrák és magyar állampolgárokat internálják és hogy a németek ellen hozott korlátozó intézkedések legnagyobb részét az osztrák és magyarok ellen nem kell alkalmazni.

— A magyar katona hősiessége. Bécsből jelentik: *Stöger-Steiner* hadügyminiszter az osztrák delegáció hadügyi albizottságának mai ülésén nyomban az ülés megnyitása után szót kér és válaszol *Korosecz* délszláv képviselő tegnapi magyar-ellenes támadásaira. „Amit *Korosecz* delegátus tegnap a magyar csapatok magatartását illetőleg állított, hogy azok az elismerésre mindjárt a legközelebbi napokban méltatlannak mutatkoztak, az ő magán véleménye. Így az is az ő egyéni nézete, hogy a 10-ik Isonzócsatában *Kostanievicánál*, legutóbb a *Piave* mentén is ez volt az eset. Hogy ezt az állítását hitelesen és hatásosan cáfoljam meg, az egyedül illetékes tényező: A hadserég főparancsnoksághoz fordultam, amely kötelességszerűleg figyelemmel kíséri és megítéli a csapatok magatartását. A következő felvilágosítást kaptam: A magyar csapatok a délnyugati fronton kiválóan verekedtek és különösen nagy dicsőséget arattak a 10-ik Isonzócsatában, a *Kostanievicánál*, ahol az ő arcvonaluk előtt az olaszok legádázabb támadásai is összeropantak. A *Monte Sanct Michaelen*, a *Monte Sanct Gabriellen* tanúsított hősiességüket az ellenség is elismerte.

— A Nobel békedíjat a genfi vöröskeresztnek ítelték. Bernből jelentik: A genfi nemzetközi vöröskereszt egyeslet a Nobel-díj bizottságától azt a hivatalos értesítést kapta, hogy az 1917. évi békedíjat a genfi nemzetközi Vöröskereszt misszionának ítelték oda.

— Elsülyesztett angol gőzösök. Berlinből jelentik: *Wolff*-ügynökség jelenti: Könnyű haderőnk *Hainicke* korvett kapitány vezetése alatt december 12-én reggel az angol tengerpart közvetlen közelében a *Thyne* torkolata előtt támadást intéztek az angol kereskedelmi forgalom ellen. Az angol előőrsökkel folytatott sikeres harcban két nagy gőzöst és két felfogóverzett űrhajót elsülyesztettünk. Haderőnk veszteség nélkül sértetlenül tértek vissza. Tengerészeti vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

— A Gyermekmenhely új igazgatója. A belügyminiszter ma arról értesítette *Barabás* Béla dr. főispánt, hogy az Aradi Gyermekmenhely igazgató-főorvosává *Kardos* Géza dr-t a szegedi Gyermekmenhely orvosát nevezte ki.

— Katonai kitüntetés. A király *Scheuchens* uel *Gyöző* gróf vezérezredesnek a katonai érdemkereszt 3. osztályát adományozta.

— A Karácsonyi-vásár. Még egy nap választja el a város közönségét a nagyszabású Karácsonyi-vásár megnyitásától. A vásáron, amelyet a Nővédelmi Hivatal a létesítendő *Napközi-Otthon* javára a Központi-szálló valóságos tündérvilágát átalakított téli-kertjében rendez, gyönyörű babákat, dísz- és műtárgyakat, karácsonyfa-díszeket lehet olcsó árak mellett beszerezni és mindenki kevés pénzzel megvásárolhatja családjának a karácsonyi ajándékot. A nagyszabású Karácsonyi-vásár szombath délután 4 órakor nyílik meg és este 8 óráig lesz nyitva. Szombath délután 5 órakor műsoros előadás lesz, amelynek programját a rendezőség csak szombatra hozza nyilvánosságra, mert meglepetésnek szánta. A műsoros előadás után cigányzene fogja szórakoztatni a közönséget. Vasárnap délelőtt 11 óráig lesz nyitva a vásár s ekkor a katonazenekar fog gondoskodni a közönség szórakoztatásáról. Ezenkívül villásreggelire sört és virsliit fognak felszolgálni. Vasárnap délután 4 órától 8 óráig lesz nyitva a vásár s ekkor nagyszabású tombola is lesz. A város közönsége nagy érdeklődéssel várja a vásár megnyitását.

— Adományok. A katonák karácsonyára Arad sz. kir. város polgármesteri hivatalához befolyt adományok a következők: *Horváth* József 10, *Domány* József 50, *Hegedüs* Gyula 20 és *Verbos* Árpád 50 korona.

— *Buzás* József kegyelmet kapott. Budapestről jelentik: A budapesti cs. és kir. hadosztálybíróság *Buzás* Józsefet, a ki a *Fehérvári-úton* meggyilkolta és kirabolta *Guttman* Armin ékszerész feleségét, tudvalevőleg kötélt általi halálra ítélte. Az ítélet ellen a vádlott és védője felebbezett és semmisségi panaszt jelentett be a legfelsőbb törvényszékhez. A bécsi cs. és kir. legfelsőbb törvényszék letárgyalta a semmisségi panaszokat és az első bíróság ítéletét megerősítve, szintén halálra ítélte *Buzás* Józsefet. Ezután kegyelmi tanácsosa alakult át a legfelsőbb törvényszék és felterjesztette az ítéletet ő felsége kabinetirodájához. A király a halálra ítélt *Buzás* Józsefnek megkegyelmezett és büntetését életfogytig tartó fegyházra változtatta át. Az elítélt rablógyilkost, ha majd kihirdetik előtte a jogerős ítéletet, a *möllersdorfi* katonai fegyházba szállítják.

— A hadbavonult aradi nyomdászok hozzátartozói felhívatnak, hogy folyó hó 16-án, vasárnap délután 2—4 óra között a *Munkás* Otthonban segély felvétele végett jelentkezzenek.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

**Kedvező kilátások a béketárgyalásokra.
A delegációk döntenek a békéről. — Caillauxra halált követelnek**

Bécs. Pester Lloyd jelenti: Diplomata körökben a ma újból megkezdődött tárgyalások kilátásait Oroszországgal általánosan kedvezően ítélik meg. Nem tartják kizártnak, hogy a legközelebbi időben a tárgyalásokat a kívánt eredménnyel be lehet fejezni és hogy közvetlenül rá, megkezdődhetnek a béketárgyalások. Természetesen számtalan nem várt akadály lehet és ezért egy végleges ítélettel várni kell, míg az ügyek tovább fejlődnek és nagyobb áttekintést engednek meg. Bizonyos az, hogy a központi hatalmak részéről béke program szellemében a tárgyalás jelenlegi stádiumában is már mindent elkövetnek, hogy a tárgyalások menetét megkönnyítsék.

Budapest. A Pester Lloyd jelenti Hágából: Mára volt hirdetve az alkotmányozó gyűlés megnyitásának napja. Lenin utasítására az egész város lobogódiszt öltött, de a zavargásoktól való félelemből az összes üzletek zárva voltak. A megnyitás azonban elmaradt, miután Lenin kijelentette, hogy a tárgyalást csak akkor kezdik, ha az összes képviselők jelen lesznek. Miután eddig 400 képviselő közül csak 260 érkezett Pétervárra, a megnyitást elhalasztotta és ezáltal valószínű, hogy a fegyverszünet meghosszabbítása néhány héttel kitolódik.

Zürich. Az osztrák képviselőház elnöke Gross dr. a svájci távirati ügynökség levelezőjével beszélgetést folytatott hogy milyen szerepet fog játszani a két ország parlamentje a jövő béketárgyalásokon. Ez a feladat mondta Gross dr. elsősorban a két delegáció hatáskörébe fog esni, habár a megkötendő békeszerződést előzetesen a két parlament elé fogja terjeszteni. Ez természetesen nem zárja ki azt, hogy az osztrákok és magyarok képviselői a béketárgyalásokon, mint tanácsadó tényezők részt ne vegyenek.

Semmi esetre sem szabad a nemzetek önálló rendezésének jelszavát úgy felfogni, hogy az egyes néptörzsek fognak dönteni. A parlament összessége van hivatva befolyást gyakorolni a béketárgyalásokra és a monarchia alakulására. Minden kívülről jövő befolyást Ausztria beügyeinek rendezésére vissza kell utasítani és csak az ilyen kísérlet is elegendő, hogy a háboru vége kitolódjék.

Páris. A kamara ma tárgyalta a Caillaux ellen beadott feljelentést. A párisi katonai kormányzó a Caillaux képviselői mentelmi jogának felmentését kérő előterjesztésében kifejti, hogy az ellenséggel összeköttetésben álló egyének ellen lefolytatott polgári és katonai hatósági nyomozat során számos vádlottnál Caillauxtól származó levelet találtak, amelyeknek tartalma fel kell hívja a hatóságok figyelmét. Még ha Caillaux bebizonyítja is, hogy a nevezettek személyesen nem ismerték, nem tagadták, hogy nem szakították meg velük az összeköttetést, bár óvták attól, hogy ilyen elemekkel bizalmas viszonyban álljon. A Boló elleni vizsgálat során lefoglalt levélváltás is terhelő. Caillaux felszólította Bolót, hogy látogassa meg, mert sok olyan dolgot kíván vele megbeszélni, amiről levélben nem írhat. Ezenkívül Caillaux levelezett Almereydával is. A vádak alapján halált lehet kérni Caillauxra.

Páris. A Havas-ügynökség jelenti: A vádlóanyaghoz okiratokat mellékeltek, amelyekből kitűnik, hogy Caillaux 1916. decemberében Rómában olyan emberekkel érintkezett, akik gyanúsak voltak német-barát érzéseik miatt.

Páris. A kamara ülésén Caillaux a szónoki emelvényre ment és emelt hangon jelentette ki, hogy a neveléses vádak nem egyebek pletykánál, amint azt a kamara ülésén be fogja bizonyítani. Kérte Clemenceaut, aki nem volt jelen az ülésen, hogy a legközelebbi napokban adjon nek i alkalmat, hogy beszélhessen vele. A szélső bipártok tapsoltak a beszédnek.

New-York. Tegnap kezdődött meg a halifaxi robbanás katasztrófa vizsgálata. Az összes ellenséges alattvalókat, akik Halifaxban laknak, még azokat is, kik naturalizálódtak, letartóztatták és internálták.

Erős tüzer harc.

Berlin, december 13. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér. Rupprecht trónörökös hadcsoportja.

Dixmuidentől a Lysig- és a Scarpétól délre időnként fokozott a tüzer-ségi tevékenység. Bullecourtól keletre csapataink több fedezéket ragadtak el az angoloktól. 16 tisztet és 84 főnyi legénységet elfogtak. Nocurre és Vendhuile között a már tegnap esti élénk tüzer-ségi harcok ma reggel erősebbekké váltak. St.-Quentinől északra is fozódott a tüz.

A német trónörökös hadcsoportja. Felderítő ütközetekkel kapcsolatban néhány szakaszon feléledt a tüz-tevékenység.

Macedon arczenal A Cserna hajlásban kisebb vállalkozások folynak.

Számos olaszt és franciát elfogtunk. Ludendorff. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Keresik a rákospalotai gyilkost.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A rákospalotai gyilkosság ügyében ma Krecsányi Kálmán főkapitányhelyettes és Jeszenszky Gellért rendőrfőtanácsos folytatták a nyomozást. A tegnap délután Rózsa Imre rendőrfőorvossal kinnváltak a helyszínen és megállapították, hogy az áldozatot, Krausz Miksa népfőkelet fekvő állapotban bajonettel gyilkolták meg. Krecsányi Kálmán főkapitányhelyettes ma délelőtt intézkedett, hogy Kenyeres Balázs törvényszéki orvosszakértő menjen ki az orvosi véleményezés megejtése végett.

A főkapitányság véleménye az, hogy a tettesnek a gyilkosság elkövetése alatt, dulakodás közben, okvetlenül meg kellett sérülnie, akár a kezén, akár az arcán, mert a Patak-utcán az előljáráságtól, — ahol a gyilkosság történt — körülbelül kétszázötven lépésnyire vérnyomokat találtak. A rendőrség megállapította, hogy a gyilkos az áldozatnak bizalmas embere lehetett.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A rákospalotai rablógyilkosság ügyében a rendőrség nagy apparátussal folytatja a nyomozást, azonban mindeddig eredmény nélkül. Késő esti órákban egy villanyos kalauznó jelentkezett, ki azt mondta, hogy azon az éjjelen, melyen a gyilkosságot elkövették, Krausz Miksa az ő kocsijában utazott és emellett egy 30—35 év körüli katona ült, extra uniformisban. A két férfi egymással társalgott és a községháza előtt szálltak ki. A tett színhelyétől körülbelül ezer lépésre új vérnyomokat fedeztek fel. Fehér Sándor pályaelenőr — mondotta, hogy a gyilkosság éjszakáján látta, midőn egy katona egy közeli kútnál a kezét mosta. A rendőrség a nyomozást folytatja.

Zsidóország lesz Palesztinából.

(Támadások Lloyd George ellen.)

(Telefon.) **Amsterdam.** A Times jelentése szerint Londonban a zsidók Rotschild lord elnöklete alatt nagy gyűlést tartottak, amelyen köszönetet szavaztak az angol kormánynak azért az ígértért, hogy Palesztinában megkapják a zsidó államot. Sámuel volt miniszter kijelenti, hogy a zsidó új államban tekintettel lesz az arabok jogaira és respektálni fogják a keresztények és mohamedánok szent helyeit. Sámuel azt hangoztatja, hogy a zsidó nemzeti államnak nem szabad befolyásra törekedni a földön szétszórva élő többi zsidó fölött.

Bern. A Daily Express vezető helyen két hasábos cikket közöl, amelyben figyelmezteti Lord Georget, a kormányát mind jobban fenyegető veszedelemtől és felszólítja, hogy apelláljon az országhoz és új választásokon szerezzon döntő súlyú mandátumot a győzelemhez vezető háborura. Az összetételében gyenge koalíciós kormány, mint a legutóbbi szavazatok mutatják, az alsóházban állandóan tért veszít és előbb-utóbb már csak a kis uniönisták lesznek mögötte.

Lord Georg igen nagy abban, hogy páratlan zsenije mindjárt ki tudja aknázni a győzelmeiket. A legutóbbi párisi beszédében csak azért tudott látszólagos sikert elérni, mert Asquit rendkívül gyenge volt. Attól lehet tartani, hogy a legközelebbi al-

— **Karácsonyi tárlat.** Az „Aradi írók és művészek szabadársulásának” f. hó 16-án megnyíló tárlatára ma küldi szét a rendezőség a meghívókat. A kiállításon Anyos Viola, Decsy Etelka, Balla Béla, Illencz Lipót, Iritz Sándor Latinka Elza, Rubletzky Géza művei jelennek meg az érdeklődő közönség előtt. A képek és szobrok rendezési munkálatai a Weitzer János-utcai polgári fiúiskola dísztermében holnap befejezést nyernek s szombaton délután a sajtó képviselői előtt nyitják meg az előreláthatólag nagyszerű kiállítást. A vasárnap délelőtti megnyitóra egy koronás belépő díjat állapított meg a rendezőség. Egyéb napokon díjtalanul tekinthető meg a kiállítás.

— **A legujabb lakbérrendelet** kapható Pichler papirkereskedésében (Bohus-palota.)

— **Képeskönyvek Kerpelnél.**

— **Dívtos névjegyek Kerpelnél.**

— **Megnyílt a szenzációs karácsonyi tárlat** Fischer nagyáruházában a Szabadság-téren.

kalonfal szavazásnál megbukik a miniszterelnök és Asquit kerül helyére. A lap ezért nyomtatékosan tanácsolja Lord Georgnak, hogy adja fel azokat a helytelen érveket, amelyek miatt a háboruban nem akar általános választásokat és a nemzet megkérdezése által vegye elejét a parlamentben fenyegető katasztrófának.

Rotterdam. Az angol alsóházban Lord Georg közölte azt, hogy Alambi tábornok bejelentette, hogy december 11-én bevonult Jeruzsálembe. Ugyanazon az ülésen Bonari-Law kijelentette, hogy az angolok Mezopotámiában és Palesztinában nem hódítani akarnak, hanem hadműveleteik csak az angol állások biztosítására szolgálnak.

Sővárosi detektívek titkos irataiból.

(Bialoszkurszky lovag és Püspöky bravuros nyomozása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A detektívek izgalmas, veszedelmes és hatalmas akadályokon keresztül vezető munkája iránt a közönség mindenkor komoly és felfokozott érdeklődéssel nézett. A mozik sikerének titka éppen abban rejlik, hogy a publikum bepillantást nyer a nemzetközi bűnösök, vakmerő és veszedelmes szélhámosok, iparlovagok, kémek és bravuros hamisjátékosok nyomát hajszoló detektívek munkájába. A néző látja: miként hajszolják a gyilkost, hogyan üldözik a többszörös betörőt, kinek asszonyok révén pompás összeköttetései vannak, látják a detektívet mindenféle alakban: most előkelő gentleman, majd hordár, később utcakezező munkás, estére soffőr, portás, díjbirkózó, halász, lovas, livrés inas, futtató mágnás, de sohasem csinál egyebet, mint üzi és kergeti a finom szimatu bűnöst, aki olkor diplomáciai iratokkal jut országokon keresztül vagy milliőkat érő ékszerekkel, értékpapirokkal rohan üldözői elől. És a detektív mindig másokért és másoknak dolgozik, érteed viszi vásárra bőrét, neked tesz jót, a gyöngéket védi, a bűnösöket bántja. Az ügyes detektívnek univerzális embernek kell lennie. Értenei kell mindenhez, de elsöben is kitünö judiciummal és pszichologiai ismeretekkel kell rendelkeznie. A fantasztikus detektívkalandokban a nyomozó ugy is van beállítva, hogy általános ismeretekkel bir. Az élet azonban nem mindenben ad igazat a tulszinezett képeknek és regényeknek. Az első nyomot, melyen a vizsgálat megindul, nehéz megtalálni és még nehezebb az igazi utat, ami a bün felderítéséhez vezet, megtenni. Hogy a detektívek komplikált, gyakran életveszedelmes munkát végeznek, az tudott dolog. Ma e sorok írójának alkalma volt beszélgetést folytatni két Aradon tartózkodó országosan ismert detektívvel: *Bialoszkurszky Géza* lovaggal és *Püspöky Sándorral*, akik már évtizedek óta állanak az állami rendörség szolgálatában és igen sok izgalmas és érdekes ügyben folytattak nyomozást. Megkértük a detektíveket, lennének szivesek elmondani: melyek voltak legveszedelmesebb bünügyeik? Felszólításunkra a detektívek az alábbi történeteket mondták el:

(A titokzatos bross.)

Alig pár napja álltam még az államrendörség szolgálatában — mondotta Bialoszkurszky — mikor kirendeltek az Opera-bálba, ahol megjelent az udvar is. Bécsből lejött a boldogult király, herceksasszonyok, királyi hercegek és más főmagasságuk vonultak fel a Theatre paréra. A kivezényelt rendörparancsnok *Sándor János*, a mostani rendörfőkapitány volt, a ki nagyon a lelkünkre kötötte, hogy mindenre vigyázzunk, nehogy valami baj forduljon elő. Csupa csillogás, csupa pompa és gazdagság volt körülöttem minden és én a legnagyobb lámpalázzal forogtam a hercegnök, grófok, zászlósúruk között. Ugy éjjel felé egyszerre csak szemközt jön velem *Rudnay Béla* akkori rendörfőkapitány és megkérdezte tőlem:

— Mi van Károlyi Sándorné grófné eltűnt brossával?

— Nem is tudtam, hogy elveszett — da-dogtam válaszul.

— Hát rajta! Menjen és azonnal ejtse meg a nyomozást. Jelentkezzék a kegyelmes asszony páholyában és érdeklödjék a dolog felöl. A brossnak meg kell lennie. Kell!

A legnagyobb zavarban voltam. A kezdö ember lobogó ambíciójával, de ismeret és tapasztalat nélkül fogtam hozzá a munkához. Végigmentem a folyósókon, benéztem a buffetokba, figyelés alá vettem a szolgálakat, szaladgáltam, de az első halvány nyom sem tárult elém. Idegen ember a bálba nem jöhetett be, minden ajtó rendörökkel volt fedezve, a vendégeket ismerték, ugy, hogy azt az első pillanatban megállapítottam, hogy a tolvajnak itt benn kell lenni. De ki? Merre? Hol? Gondoltam arra is, hogy talán a kegyelmes asszony nem hozta magával a nagy értéket képviselő családi ereklyét? Elmentem az Üllöi-uti palotába, ahol megtudtam, hogy a brossa a kegyelmes asszony feltűzte. Vissza az Operába. Kérdőre vontam a portásokat, akik hallani se akartak holmi brossáról. Egyszer csak észreveszem, hogy az egyik portás a szemével int a másiknak. Helyt voltam. A portás elé léptem és rászóltam:

— Maga a törvény nevében velem jön!

— Ki maga? Hogy mer velem így beszélni?

— Detektív vagyok és meg fogom magát motozni.

— Engem?

— Magát!

— Miért?

— Eltűnt Károlyi Sándorné kegyelmes asszony brossája és az magánál van.

— Szemtelepség! Én innen nem megyek el!

— Rendörökkel fogom elvitetni!

Végre a portás lecsöndesedett és jött. Mire azonban motozásra kerülö volna a sor, benyult a mély bundazsabbé, ahonnan a narancsok és cukrok közöt előkotorászta az értékes tüt, a mire azt mondotta, hogy találta. Az ezreket érö ékszert boldogan vittem tulajdonosához *Sofia*-se találtuk volna meg a tüt, ha egy szemintést nem fogok fel, ami árulövá vált.

(Egy mozi-lopás.)

A Hungária-szállodában titokzatos lopás történt — beszélte Püspöky. Egy előkelö bécsi ur szállott meg a nyáron a hotelbe, aki kétszobás lakást nyitattatott magának, amelyhez közvetlen fürdő is volt. Az osztrák mágnás érkezés után azonnal fürdöt rendelt. Pénztárcáját, amiben 90 ezer korona volt, értékes ékszereivel együtt kitette az asztalra. Brillians gyürük, arany tárcsa, óra, lánc, tü és belső erszény jövert z asztalon. Majd levetkezett és átment a háló mellett levö fürdőszobába. Mielött távozott volna a hálóból, az ajtöt bezárta. A második emeleti lakás ablaka nyitva volt Fürdő után visszajött és megdöbbenve tapasztalta, hogy pénztárcája és az ékszerek eltűntek. Rohan az ajtóhoz, az zárva. Néz jobbra, balra, sehöl semmi. Az ur a lopásról azonnal jelentést tett a rendörségen, ahol az ügyet nekünk osztották ki. Bialoszkurszky detektívvel, kollégámmal mentem a Hungáriába, hogy a nyomozást megcsejtsük. Az ügy felette komplikálnak látszott. Megnéztük a szomszéd szobákat, töviröl-hegyire megvizsgáltunk mindent, de azt a bizonyos szálat, amin elindulhattunk volna, nem találtuk. Az ablakpárkányra esik tekintetünk, a hol egy halvány meszes lábnyomot fedeztünk fel. Ugy van, innen kell kiindulni. Kinézünk az udvarra nyilö ablakon és látjuk, hogy a falhoz egy csiga-állvány van erősítve. Az épületen

ugyanis javításokat végeztek, a csigaállványon munkás dolgozott, aki midön leereszkedett, a nyitott ablakon keresztül meglátta, hogy az asztalon értékek vannak, az állványt megerösítette és a párkányon keresztül bejött a szobába és a tárgyakat ellopta. Azonnal oly irányban érdeklödtünk, hogy ki végzi a Hungáriában a javítási munkálatokat és kik dolgoznak a vállalkozónál. A legnagyobb gyorsasággal mindent megtudtunk. Öten dolgoztak, akik közül az egyik munkás rovott multu ember volt. Különféle büncselekményekért: rablásért, betörésért kilenc évi fegyház állt a háta mögött. Ez volt a tettes. Megtudtuk, hogy egy István-uti kis vendéglöben szokott megfordulni. Este ott voltunk és a gyanusítottat széles mulatozás közben találtuk. En elébe álltam és csöndesen odasugtam:

— János, jöjj velünk a rendörségre.

— Mit akarnak tőlem?!

— Ne beszélj sokat, hanem feltünés nélkül cihelödj!

— Én magukkal?

— Igen: te velünk!

— De azt a . . . . . maguknak. — ordított János és felkapta maga alöl a széket, azt felém sújtotta.

Én még idejekorán kivédtem az ütést, mire emberünk késhez nyult és vagdalkozni kezdett. Társai ugyancsak székeket emeltek. A helyzet valóban veszedelmes volt, mert nálunk nem volt semmiéle ütöszerszám és a gyanusított folyton szurkált. Egyszer csak kollégám vállából magasra szökik a vér: a szurás öt érte. Én azon igyekeztem, hogy János kezét kapjam el. A társaság minden tagja székekkel, poharakkal és üvegekkel dobolt. Bialoszkurszky egyszer csak kiugrik a vendéglöböl, hogy segítségért telefonáljon. Egyedül maradtam. Az, akit leakartunk tartóztatni, még mindig kést tartott a kezében, a többiek pedig székekkel voltak felfegyverkezve. A falhoz támaszkodtam és amint János felém szurt, sikerült elkapni a kezét. Élet-halál harc következett és hosszú dulakodás után a kést kivettem a támadó kezéböl, miközben magam is alaposan megsebesültem. Mintegy tíz percig verekedtem az emberekkel, de végre megjött a segítség és a társaságot leszereltük. A pénzt, ahogy a helyszínen megállapítottuk, valóban a kömives-munkás lopta el az ablakon keresztül.

(Milliók a szemétdombon.)

Egy ismert, tekintélyes és dussgazdag földesur: Gindele kocsin jött fel birtokáról a fővárosba. Megáll a fogat a palota előtt és ekkor konstornálva tapasztalják, hogy egy táská, a miben a család egész tulajdonát képviselő több millió koronát érö ékszer és értékpapírok voltak, eltűnt. Megrémülve futottak a rendörségre és jelentették a lopást. Hozzáfogtunk a nyomozáshoz. Azonnal autóra ültünk és lementünk a birtokra. Megkezdtük a cselédség kihallgatását és kiadtam az utasítást:

— Kapára!

Ugyanis a károsultak azt hitték, hogy a táská utközben leesett a kocsiröl és így tűnt el. Mi autön magunkkal hoztuk a Gindelek kocsistájs, aki velük ment a birtokröl a fővárosba. Én erősen figyeltem a cselédséget. Még nem széledtek el, amikor észreveszem, hogy a kocsis meröen néz a szemétdombra. Ez feltűnt nekem. Minden szó nélkül elvettem a kapát az egyik cselédötöl és a szemétdombra mentem. Alig tettem az első kapavágást, kidugta fejét a szemétdöböl a milliókat érö táská. Magamhoz vettem és a kocsis elé tartottam:

— Te loptad el és te ástad a szemétdombra!

— Én voltam — mondotta a kocsis, aki mindent bevallott.

(Matlahu, a hindu fakir.)

Megjelenik egy alkalommal a rendörségen egy elegáns urinö és bemutatkozik:

— Doktor Nagy Béláné vagyok, egy igen kényes ügyben szeretném munkájukat igénybe venni.

— Tessék az ügyet előadni.

— Fiam, dr. Nagy Béla filozofus az utöbbi idökben igen furcsön viselkedik és nagyon sok pénzt költ. Több mint kétszáz ezer koronát pazarolt el rövid néhány hét alatt. Hogy lová

teszi a rengeteg pénzt, nem tudom. Szeretője nincs, szenvedélye nincs, mindig tanul, a könyveket buja, absztrakt tudományokkal foglalkozik, rendszerint egy Krisztus arcú emberrel jön össze szerény, szolid és ennek dacára pár hét alatt kivett a bankból kétszáz ezer koronán felüli összeget.

Elmentünk a tudós Nagy Bélához, akit könyvtárban találtunk. Kérdőkördéseinkre elmondotta, hogy nemes barát ismeretséget tart fenn egy hindu fakirral, névszerint egy Matlahu Halata nevű emberrel, aki az okkult tudományokat tárja fel előtte. Mivel a hinduval a Himalája-hegységbe akar utazni, az expedíciós költségek fedezésére kétszáz ezer korona előleget adott a Krisztus-arcú bácsinak.

Megtudtuk, hogy a Hindu nem is hindu, hanem egy Vamperszky nevű igen művelt, valóban keleti tudományokkal foglalkozó férfi, aki azonban család szándékkal környékezte meg Nagy Bélát, szuggerálta és jelentékeny összeget csalt ki tőle. Megtudtuk, hogy Vamperszky nővérénél lakik és figyelni kezdtük a házat. Időközben Matlahu Halata, alias Vamperszky szobrász megszimatotha, hogy baj van és kerülte nővére lakását. Én hordárnak öltöttem. Püspöki kollégám rikkancsnak és így örködünk a lakás körül. Három polgári rendőrt vittünk magunk mellé, akik ugyancsak különféle áruhában cirkáltak a ház körül. Napok multak el és a hindu fakir nem jelentkezett. Negyedik nap este felbukkant az utcán egy alacsony, bő átalvetős kabátba bugyolált Krisztus fejű férfi. Mi kapumélyedésekbe bújunk. Mielőtt Vamperszky bement volna a házba, vállon ragadtam:

— Vamperszky ur, ön le van tartóztatva!

— Tévedés: én nem vagyok Vamperszky és nem vagyok letartóztatva.

— Hogy kettőnk közül ki téved, nem tudom. Ismétlem: ön a hindu fakir, aki most föl jön velünk nővére lakására.

Ekkorra valamennyien együtt voltunk és Vamperszkyt felvittük nővére lakására, ahol megindult a kihallgatás. A kis Krisztus fejű ember rettenetesen tiltakozott és nagy erőfeszítést fejtett ki. Hogy pénzt fogadot volna el Nagy Bélától, azt váltig tagadta, csupán annyit ismert el, hogy sokáig élt Keleten és foglalkozott a hindu tudományokkal. Megindult a házkutatás. A pénzt sehol sem találtuk. Leszedtük a képeket, megmozdítottunk minden tárgyat, de a pénz sehol sem volt. A fakir kimeresztett szemekkel nézett egy pontra, ahol egy arckép album volt. Megnéztem az albumot ötször, tízszer, sehol semmi. Ismét visszatértem az albumhoz, melyet nagyítótüveggel vizsgálat alá vettem és az egyik oldalon egy kis hasádst fedeztem fel. Késsel megpiszkáltam a rést és előkerült egy ezer koronás. Az albumban 210000 koronát találtunk, mire a kis hindu töredelmes vallomást tett.

Az elmondott néhány izgalmas esetből látni, hogy a mai modern detektíveknek milyen szívós és kitartó embereknek kell lenniök. Itt nem a mozi rendező fantáziája működött, nem a rezényíró beszélt, hanem csupán a napi események panas predikátora szólaltatott meg két közöttünk járó érdekes és markáns egyéniséget.

Kázméri Kázmér.

TÖRVÉNYSZEK.

§ A Tagányi-per a tábla előtt. Nagyváradról telefonálja tudósítónk: A nagyvárad királyi ítéletábla Kapes L. Miklós kuriai bíró elnöklése alatt Vámosy Mihály táblabíró referálásában ma tárgyalta Tagányi Sándor dr. és érdektársainak az aradi törvényszék ama ítélete ellen beadott felebbezését, amellyel Tagányiék az Aradi Első Takarékpénztár közgyűlési határozatát támadták meg, a melyben a bank, mint ismeretes, kimondta, hogy érdekközösséget létesít a Magyar Általános Hitelbankkal. A mai tárgyaláson az Aradi Első Taka-

rékpénztár képviselőjében Nagy Sándor dr., Tagányiék képviselőjében pedig Köpt János dr. jelentek meg. A kölesönös nyilatkozatok után a tábla a tárgyalást és ítélethezatalat december 21-re halasztotta el.

§ A kürtösi koromsza lakható. Megirtuk, hogy az aradi lakbérleti bizottság Uray József elnöke alatt szakértői helyszíni szemlét tartott Kürtösön Mladin Miklósné vendéglőjében ugyanis a háziur felmondott Mladinnak, mert az épület nagyon megrongálódott és állítólag lakhatatlanná vált. A bizottság ma megállapította, hogy az épületen vannak ugyan renoválendő részek, de ezek nem olyan természetűek, hogy a lakónak ki kellene költözködni.

KÖZGAZDASÁG.

Nem mese — mégis szép.

(Mikor az ovoda hadikölesönt jegyez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hadikölesön jegyzésnek gyönyörű példáját mutatja az alábbi kis történet.

Magyarpecskán történt az eset, a hol a község apraja, nagyja szép számban igyekszik eleget tenni hazafias kötelességének. Előjár ebben is az iskola, a hol Szomorú István igazgató-tanító, a nemes ügyhöz méltó buzgalommal serkenti a jövő nemzedéket, a hadikölesön jegyzésekre. Bercy Amália a községi ovoda néniéje az egészen kis emberkéek között fejt ki díszretreméltó propagandát, melynek eredményét illusztrálja az elmondandó kis történet.

Tegnap délelőtt, egy nagyobbacska leányka vezetésével, beállt egy hosszú sor kis legény a Pécskai takarékpénztárba. Reiner Adolf igazgató azon hiszemben, hogy valami gyűjtő ivot hoztak a kis emberek, nem sok gondot fordít rájuk és először a nagyobb kliensek ügyét intézi el. Lassan, lassan rájuk is sor kerül és megkérdi tőlük:

— Na, gyerekek, hát mit hoztatok?

Megszólal az egyik szőke póty ember:

— Hadikölesönt akarunk jegyezni.

— Na, ez már igazán szép dolog lesz gyerekek.

Weidmann Péterke nagyon izog-mozog, látszik hogy nyomja valami a lelkét, amit már bizonyára az ovodába megmondhatnak neki. Ki is bóki nyomban:

— Hadikölesönt jegyezni, hazafias kötelesség!

— Igazad van kis fiam. Derék ember vagy, — mondja az igazgató — és leülteti őket szépen egymás mellé a padra, amíg ügyük elintézését nyer.

Le is ültek, vártak, de minduntalan jöttek a nagyobb kliensek és így bizony a kicsik hátramaradtak. Egyszerre csak a kis szőke elkezd sirni és hiába csitítja vezetőjük, ő bizony csak sir keservesen.

— Mi baj van — kérdi az igazgató.

Nehezen jön a felelet, de aztán a vezető kis leány, szegyenkezve, de még is bevallja, hogy Nagy Istvánnal „kis dolgot” — kell csinálni.

— Na, hát akkor csak kifelé — szól az igazgató.

Tovább ülnek a kis fecske fiokák és várnak, de az ő dolguk csak lassan halad előre. Telik-mulik az idő, izognak, mőzognak, míg lassan elcsendesednek és hallgatnak, a meleg szobában.

Egyszerre csak zsupsz, egy nagy koppanás és Rohács Mihályka a földre pottyan.

— Mi baj van gyerekek? — kérdi újra az igazgató.

— Rohács Mihályka elszundikált és leesett a padról — mondja a vezető kis leány.

Erre aztán egy, kettőre végeztek a hazafias kliensekkel, akik szépen be is fizettek. — egyenként 50 koronás jegyzések után — összesen 1000 koronát.

Igy jegyzett hadikölesönt az ovoda Magyarpecskán!

— Hadikölesönjegyzések. Az Aradi Ipar- és népbanknál ma százharmincketten jegyeztek 703,700.— koronát, mely összegben bennfoglaltatnak a következőknek jegyzéseit Mészáros Mátyas (Mezőhegyes) 20.000, Hauser Sándor ezredes 10.000, dr. Veres Jenő (Körösbánya) 50.000, Hegedüs Ferenc 1000. Összes eddigi jegyzés 7,866.300.— korona.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál történt niabb jegyzések között vannak: Quirini Sándor 10.000, Grünberger Mór Kevermes 10.000, Aradi Kereskedők Köre alapjai 8700, Blantz Mór Elek 5000, Szilvássy Jenő és Yali 4000, dr. Angel István 2000, Szalai Gyula 1000, Lipták Imre 500, Aradi Kereskedők Takaré- és Hitelszövetkezete újabb jegyzései 123.600, ez utóbbiak között vannak: Tordaranyos vármegye iskolái 64.650, eperjesi aut. ort. izr. iskola 22.800, ujszentannai polgári fiúiskola 26.100, aradi Kazinczy-utcai polgári fiúiskola 7750, békési polgári leányiskola 9600, kovászi áll. elemi iskola 8100, terencfalvai elemi iskola 6900, óradnai elemi iskola 6800, ezenkívül jegyzések Eszterce-Nászod, Alsófehér, Gómör, Krasó Szörény, Szeben, Fogaras vármegyék jegyzései. Az Aradi Általános Takarékpénztár eddigi jegyzései 1,060.900 korona.

— Nagy áremelkedések a tőzsdén.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A hét kezdete óta tapasztalható hausse mozgalom ma tovább folytatódott. Vételi megbízások minden oldalról tömegesen érkeztek és föltűnt, hogy bécsi számlákra is tömeges vételi megbízásokat bonyolítottak le, amit a kontremih sűrűs fedezési vásárlásaival lehet összeköttetésbe hozni. A forgalom rendkívül nagyarányu volt. Egyes korlát-értékekben ma is ugrásszerűen nagy áremelkedés volt. Magyar Hitel 1220—39, Osztrák Hitel 843—53, Agrárbank 925—38, Fabank 832—42, Kereskedelmi bank 5580?620, Hazai bank 574—85, Magyar bank 842—55, Konkordia 768—825, Salgótarján 1045—65, Klotild 580—90, Ruggyanta 1045—25, Rimamurány 998—1020, Fegyvergyár 1040—930, Ganz-Danubius 4045—150, Nasici 2950—3000, Adria 1900—880, Államvasut 965—81, Atlantika 425—90.

— Uj hírlapszállító vállalat. Budapestről jelenti tudósítónk: A magyar újságszállító részvénytársaság ma délután tartotta alakuló közgyűlését Ágai Béla dr. elnöke alatt. Az új vállalat hivatala van a magyar lapok és egyéb sajtótermékek vidéki irányítását, forgalmát a nagyközönséggel való kapcsolatban a lapok önálló szervezeteként előmozdítani. A társaság alaptőkéje egy millió korona. A társaság elnöke Ágai Béla dr., alelnöke Márkus Miksa és Purjesz Lajos. A bank-számlájára vállalat jegyár 1-től kezdve váltalja.

— A Magyar Bank Besztercebányán. A Magyar Bank, és Kereskedelmi Részvénytársaság affiliálta a Besztercebányai Kereskedelmi Bank Részvénytársaságot és ezzel kapcsolatban a társaság alaptőkéjét 1,000.000 koronára emelte fel.

— Az Agrárbank új vállalata. Fiumei Kikötőépítési Vállalat Részvénytársaság cég alatt egy millió korona alaptőkével a Magyar Agrár- és Járulékbank Rt. új vállalatot alakított.

A MOZI.

* Uránia színház műsora. Péntek: Dostojerszki: Raskolnikov. Szombaton és vasárnap: Hella Moya film IV.: Lavinaomlás.

* Mr. Harrison bandája vasárnap az Erzsébet mozgószínházban. Két állam között kitör a háború és Curtin kapitány megbízást kap, hogy a haditervet kézbesítse a főparancsnokságnak. Mr. Harrison a kőbanda főnöke tudomást szerezve, meglesi a kapitányt s orozva megtámadva elveszi tőle a haditervet, a kapitányt pedig a folyóba veti. A hadügyminiszter árulónak bélyegzi felesége előtt a kapitányt. A kapitány felesége szegyenébe egy faluba költözik, ahol leány neven él. Mr. Harrison szintén itt lakik. Egy alkalommal a kapitányné házában tűz keletkezik és Mr. Harrison élete kockázatásával megmenti őt. Mr. Harrison és Curtinné között bensőbb viszony származik. Egy éjjel meglesi Mr. Harrisont, amiért az a barlangba megy, ahol megzúdj, hogy ő volt a férje gyilkosa. Curtinné hozza ut forral. Más-

nap este Mr. Harrison szokása szerint a barlangba megy, de utolsó idejét tölti itt, mert a végzet itt éri őt és társait. Curtinó elvágja a barlang mentőlétráját és a halál hörög a hideg barlangon át. **Osztörtökön Jókai Mór világhírű regénye: Mire megvénülünk II. része kerül bemutatásra.**

* **A mozi iroda hírel. Raskolnikov. (Bűn és bűnhődés az Urániában.)** Aki Dostojewsky, a híres orosz klasszikus regényeit olvasta, megbüvölve szívhatta magába azokat a mély-séges nagy eszméket, amik az emberi nyomorúság megfestésének komor színein át is káprázatosan hatnak. Mindezek az értékek még kiemelkedőbb formában érvényesülnek, ha a regényalakok, akik a könyv lapjain csak fantáziánk tarka megvilágításában csillognak, eleven valóságban és a karakternek az író eredeti elgondolásában kerülnek elének. Azelőtt csak a színpad számára dolgozták át a regényeket, de ma a filmlehetőségek olyan teret nyitnak irodalmi alkotásoknak, hogy a vászon sokkal imponansabb megnyilatkozások körvonalait adja művészi erővel, mint a színpad. Fontos megemlítenünk, hogy a film egyik jelentős szerepét B. Tóth József, az aradi Nemzeti színház tagja játssza. **A tanító, Bródy Sándor világhíres életképe, Berky Lillivel a főszerepben, legközelebb az Urániában kerül vetítésre.**

Lotte Neumann vigjáték az Apollóban Az Apolló-mozgósínház esztörtöki műsorában az előkelő közönség mindvégig kedélyes hangulatban nézte végig a Lotte Neumann egyik

legsikerültebb alakítását, a „Lóri és Társában”, melyek a kiváló komika művészi játéka kölcsönöz különös bájt és finomságot. A rendkívül népszerű művésznő teljes sikerrel jelent meg ezúttal is a közönség előtt. Ez a gyönyörű film romantikus színekben pompázik, sok megkapó finomsággal és művészi keretekkel szolgál. Lotte Neumann kiváló alakítása, a színészek rendkívül sikerült együttese, igazi remeke a filmművészetnek. Hangulatos és vidám film, bővekedik az elmésebbnél elmésebb ötletekben. minden jelenetből ragyogó humor sziporkázik, de azért mindvégig megmarad a finom ízlés szintjén és nem alacsonyodik le az ízlést és művészi érzéket sértő közönséges bohózatokig. A rendezés és a kiállítás gazdagsága külön erőssége az Apolló új darabjának, amely a premieren óriási sikert is aratott. A kép még pénteken marad műsoron.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1917. évi december 14-én, pénteken

B. Bérlet.

B. Bérlet

Hamlet, dán királyfi.

Tragedia 5 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

A szerkesztésért felel:

STAUBER JÓZSEF.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Csak Gyöngyvirág, Ibolya, Orgona és Eau de Fleurs illatokat

használjunk

a Dunántúli Gazdasági Szeszgyárosok Szeszfinomító Részvénytársaság, Nagykanizsa gyártmányából, mert

felülmúl minden külföldi gyártmányt. 4981

Képviselet: **Erényi Tivadár, Arad, Deák Ferenc-utca 39. Telefon 11-48. sz.**

Használt ólom

megvételre kerestetik.

28736-1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gyertyakészletek bejelentése, zár alá vétele és közszükségleti célokra igénybevétele, valamint a gyertya elszállításához szükséges igazolványok és a gyertyákért követhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3850-917. M. E. számú rendeletét a következőkben teszem közzé:

Bejelentésre kötelezettek a gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok és mindazok, akiknek birtokában (őrizetében) 100 kg. vagy annál nagyobb súlyú gyertyakészlet van.

Bejelentés alá esik a bejelentésre kötelezett birtokában álló akár saját, akár idegen helyiségben őrzött minden gyertyakészlet, a viasz és ceresingyertyák kivételével, tekintet nélkül a gyertyának belföldi vagy külföldi eredetére.

A bejelentésre kötelezettek kötelesek készleteiket 1917. évi november hó 10-ik napján volt állapot szerint bejelenteni.

A bejelentéseket az Olaj- és Zsiradékügyi bizottság országos pest, V., Sas-utca 20. szám) címére kell beküldeni.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalatok birtokában levő mindazok a gyertyakészletek, a

melyek bejelentendők, a jelen rendelet erejénél fogva zár alá vétetnek.

A gyertya gyártásával foglalkozó vállalat gyertyáért készpénzfizetési engedély nélkül, vevő vasut(hajó)állomására bérmentesen feladva 100 kg. csomagolt vagy nemcsomagolt súly után ládával együtt 280 koronánál nagyobb összeget nem követelhet.

Kicsinyben árusító kereskedők: egy tizenhatod kg. súlyú gyertyáért darabonként (8 drb súly 500 gramm) 22 fillérenél; egy harmincketted kg. súlyú gyertyáért (16 drb súly 500 gramm) 11 fillérenél; egy hatvanad kg. súlyú gyertyáért darabonként

(30 drb súly 500 gramm) 6 fillérenél nagyobb árat nem követelhetnek.

Oly gyertya, amelynek súlya nem felel meg az előbbi pontban felsorolt súlynak, csakis súly szerint adható el és az ilyen gyertyáért kilogrammonként legfeljebb 3 korona 50 fillér követelhető.

Aki a jelen rendeletet, vagy az annak alapján tett hatósági rendelkezést megszegi, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. november hó 21.

Green, főkapitány.

Mesés szép lesz az a hölgy,

aki az

IBOLYA DORÉ CRÉMET

használja. Az arebört vakító fehérre varázsolja és eltünteti mindenféle arctisztatlanságot. **Ara egy tégelynek 2- K.**

Ibolya Doré szappan 4 kor., Ibolya Doré tej 2 K - fill. Ibolya Doré hölgypor 2 K - fill.

Tyukszem ellen

a leghatásosabb szer az

Anagalin.

Ara 1 korona.

Kellemes ízű limonádét

mindenki otthon készíthet 1 adag **CITRAS**-sal.

Ara 20 fillér.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád

gyógyszertárában
Arad, Andrassy-tér 22. szám.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vérvérszűző gyógybor, vérszegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 4 korona - fillér.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szon- gló, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegség részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 4 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acido pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 4 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertárában Arad, Szabadság-tér.

10419—1917. ahsz.

HIRDETMÉNY

a III. oszt. keresetadóra vonatkozó kiszámítási javaslatokat tartalmazó lajstromok közzététele és az adókiivetés körüli eljárás tárgyában.

Az adókiivető bizottság elé terjesztendő adókiszámítási javaslatokat kitűntető lajstrom 1917. december hó 12-től 8 napra a városi adóhivatalban kitétetvén, azokat mindenki megtekintheti s az őt vagy másokat illető adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti. Ezek az észrevételek a fenti határidő alatt írásban a kir. pénzügyigazgatóságnál, utóbb az adókiivető bizottságnál — melynek tárgyalásairól az adózók külön hirdetmény útján tudósíttatnak — terjeszthetők elő.

A felelősség a kivetett adónak behajtását nem gátolja.

Az adóköteles fél a felszólamlási bizottságnak határozata ellen akár élő szóval, akár írásban panaszt emelhet.

A panaszt a felszólamlási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 nap alatt kell a kir. pénzügyigazgatóságnál benyújtani (bejelenteni) s felette a magyar királyi közigazgatási bíróság határoz.

A panasznak halasztó hatálya nincs.

Kelt Arad, 1917. december 11.

A m. kir. pénzügyigazgatóság.

26998—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak a gubacsért követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kelt 3967—1917. M. E. sz. rendeletét a következőkben teszem közzé:

A gubacsért az 1,353—1917. M. E. szám alatt kiadott renDELETEZ csatolt jegyzék C) pontja szerint követelhető legmagasabb árak helyébe az 1917 évi október hó 22. napjától kezdve az alább megszabott legmagasabb árak léteznek:

A magyar szent korona országainak területéről származó áru (kivéve Modrus, Rieka és Likarabava megyéket) 100 kg.-ként I. rendű 70 kor., II. r. 56 kor., III. r. 42 kor. Modrus, Rieka és Likarabava megyékből, valamint külföldről származó áru 100 kg.-ként I. r. 60 kor., II. r. 47 kor., III. r. 38 kor. na.

Azért a gubacsért, amelyet az eladó a jelen renDELETEZ életbeléptetése előtt kötött szerződés alapján a vevőnek a gubacs forgalomba hozatala tárgyában 1,353—1917. M. E. szám alatt kiadott renDELETEZ és a jelen renDELETEZ meg szabott legmagasabb árak hatályosságának ideje alatt szállít, az eladó a jelen renDELETEZ megsabott legmagasabb árak korlátal között a szerződésben kikötött ár helyett a jelen renDELETEZ törént áremelés arányának megfelelő magasabb árt követelhet.

A jelen renDELETEZ az 1535—1917 M. E. számú renDELETEZ egyébként nem érinti.

Arad, 1917. november hó 9.

Green, főkapitány.

Használt ólom megvételre kerestetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

A szépségápolás titka a felhasznált széplítőszerek helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitűnő Serail arc-szépítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-enőcső Kis tégely 1.50 kor. Nagy tégely 2.50 k.

Rozsnyay Serail crémje nappali használatra. Egy tégely ára 3 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 7 kor. — III.

Rozsnyay Serail szappan. Lehető finomságu. Crém, lenor, rózsas és testszil-

Rozsnyay Serail szappan. nekben Egy dob. ára. 4 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Ideál, orgona, piros rózsas, Serail. Uvegje 6 kor 50 fillér.

Kapható a készítő él: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Alföldi első gazdasági vasút.

Hirdetmény.

A társulati alapszabályok 9. § a értelmében f. hó 12 én közjegyző jelenlétében, a következő számú 5%-os elsőbbségi részvények sorsoltattak ki:

11, 1334, 1657, 1733, 1832, 2405, 2578, 2595, 2741, 2750, 2791, 2903, 3455, 3754, 3999, 4016, 5322, 5444 5664, 5850, 6052.

Ezen sorsolt 5%-os elsőbbségi részvények az 1. számú szelvényvel együtt 1918. évi január hó 2-től kezdve — az elévülési idő lejártáig —

Aradon: a társaság pénztáránál (Acsev. főpénztár) és az Arad-ocsanádi gazdasági takarékpénztárnál egyenként 210 korona kifizetése és a megfelelő élvezeti jegy kiszolgáltatása mellett beváltatnak. A sorsolt elsőbbségi részvények osztalékra való jogosultsága az 1917. évi osztalék, illetőleg az 1. számú szelvény kifizetésével megszűnik.

Arad, 1917. évi december hóban.

Alföldi első gazdasági vasút részvénytársaság.

Fahér, száraz

házi szappant

nagyobb mennyiséget vásárol

Hajós Árpád gyógyszer-tára

Arad, Andrassy-tér 22. sz.

Katonáknak

fontos tudni, hogy

ruha'etük

kiirtására legjobb szer a PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Szőrvesztő-

Depillor.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalommal szőrejt arc, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasításos 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Árpád gyógyszer-tárában

Arad, Andrassy-ut 22. szám.

12280—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszterium 4465. M. E. sz. rendelete alapján az élő sertésekért és a sertéstermékekért követelhető legmagasabb árakat Arad sz. kir. város területén a következőkép állapította meg:

Olyan sertéseket, amelyeknek súlya darabonként 40 kilogrammot meg nem halad — a kényszer vágás esetét kivéve — közögyasztásra levágni tilos.

A sertést csak élősúlybar (levonás nélkül) szabad eladni.

Az 50 kilogrammnál nehezebb, de legfeljebb 90 kilogramm súlyú sertésnek a hizlalo vagy az állattartó részére való eladásnál élősúly kilogrammonként 7 korona.

A darabonként 40 kilogrammnál nehezebb, de legfeljebb 125 kilogramm súlyú sertésnek levágás céljából eladásnál élősúly kilogrammonként 6 korona 50 fill.

A darabonként 130 kilogrammnál nehezebb sertésnek levágás céljából eladásnál élősúly kilogrammonként 6 korona 80 fillér.

A fent megállapított legmagasabb árak magukban foglalják a sertéseknek a rakodó állomásig jutásával járó összes költségeket. Nvers disznózsir és mindennemű friss sertéshus eladásánál a termelő és viszonteladó között való forgalomban métermázsánként tisztasulvért 850 koronánál magasabb árt követelni tilos.

A disznózsir, szalonna, friss sertéshusnak, elkészített sertéshusnak stb. a kiskereskedelmi forgalomban való eladási árt a következőkben állapítom meg:

Oldalas	K. 8.90
Comb és tarja	K. 9.30
Karaj	K. 9.80
Olvasztani való szalonna	
bőrrel 4 cm-nél vastagabb	K. 11.80
Olvasztani való szalonna 4	
cm-nél vékonyabb	K. 10.—
Szórt szalonna	K. 11.80
Füstölt v. papriks szalonna	K. 12.—
Háj	K. 11.80
Olvasztott zsir	K. 12.—
Nvers debreceni	K. 10.20
Száraz v. főzött debreceni	K. 12.—
Nyers sonka	K. 11.80
Főtt sonka egészben	K. 14.40
Sonka szeletelve	K. 16.80
Párisi sonka	K. 9.60
Véreshurka májas, tudós	K. 6.—
Előrenedő disznósajt	K. 8.40
Kocsnyat bér, nyelv	K. 6.—
Törött préseltén	K. 7.90
Vagdalt hus	K. 10.20

Aki ezen hirdetményben megállapított legmagasabb áraknál többet követel vagy ígér, elfogad vagy szolgáltat, amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés, alá nem esik, kihágást követ el és 6 hónapig terjedhető elzárással és 2000 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1917. évi november 30.

Varjassy, polgármester.

Magymennyiségű használt pléh pánt eladó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az évak szerint számítottuk.

Minden "szó" hirdetés ára 20 fillér. Vas-tagabb betűkkel 40 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzásal kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 2 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig veszik fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Övegy 42.” 8452

Sürgős levele van „kis bossorkánytól.”

„Amióta meglettélak
„Incesen nyugta szívemnek”. Kérem, ad
jon alkalmat a megismerkedésre. 5007

Alkalmazást nyer.

Elárulásiócsény

vidéki üzletbe felvétetik. Ajánlatok Fried
Sándorhoz, Rejtende, Kiszentmiklós. 8441

Műzi szolga

felvétetik az „Est” hírlapjában, Zri-
nyi-u. 8419

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltöt-
tek és legalább 6 osztályt végeztek. Bő-
vebbet a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.

Büroteremt

2 szoba, fürdőszoba, konyha, vízvezeték-
kel és villanyvilágítással. Rákóczi-u. 30.
sz. a. január 1-re kiadó. Ért. kézni ugyan-
ott a tisztai szolgálat, vagy Árok-u. 1 sz.
alatt, Pál Gyulánál. 8448

Lakást keres.

100 koronát fizetek

annak, két szobás lakáshoz jutott.
Ajánlatokat kérek elsősorban. Cum a kiadó-
ban. 8447

Keresek

2 szobás lakást azonnalra vagy februárra.
Lovassy Adél, városhaza. 8454

Vétel és eladás.

Nagy utasbunda,

fehér medvebőr, eladó. Gerhardt szőke-
üzlet, Pankota, Fő utca. 8444

Hagyományok

makói árú, valamint petróleum
és egyéb magvakat, ugyancsak édes ne-
mes to-madngvánt, melyek csira-
képeségűt, fajtisztaságáért felelősé-
get vállalunk, legolcsóbb napi áron s ál-
lítás. Termék maximalis áron adunk
ol. Arulergalmi Résevényáramodg,
Makó. 8411

Elegans levélpapírok

mesés könyvek, imakönyvek, hangjegyek
és egyéb karácsonyi ajándékok: órási vá-
laszték a Deák Béla könyvkereskedé-
sében, Forray-utca. Telefon 902. 7411

Zongora

keresztúros rövid, keveset használt, eladó.
Kapa utca 2/a. 8390

140-es

Nápolyi szelét kapató Eladó Aradi Piskóta-
gyár. Telefon 819. 8421

Andromé

pergőt, kilónként 24 koronáért eladó.
Szivességből Krisztyán süttőde. 8430

Használt ólom

megvételre keresünk. Bővebbet a kiadó-
hivatalban. 7892

Ingtalan.

Hosszú ca 36. szám

ház, eladó. Értékzni lehet Borbély Já-
nos, Kossuth-u. 36. szám alatt 8410

Különféle.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek
a Messenger-boy rovában. Deák Ferenc- u.,
Barna Béla hirdetés és hírlapiródlában
Zrinyi-u. és a Kossuth-utcai papírúrlat-
ban.

Gyógyászat.

Röh és vinketogeg

elleni fehér kenőcs kapható egyedül
Ferenc-téri Vajdita-gyógyászrtárban. Kis
fégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50
fillér. 6171

Keresünk üzleti képviselőket

ügynököket és utazókat jutalék elle-
nében, az általunk gyártott

„TOW-TOW”

című tisztító és mosószer árusítása
és forgalomba hozatala érdekében.

Ez a szer ruhamosás, tisztítás és
suroláshoz kitűnően alkalmazható
anélkül, hogy hozzá szappant
vagy szódát pótolni kellene.

Amennyiben ezen tisztítószer,
ugy a háztartás, mint ipar, kórhá-
zak és barakokban nélkülözhetet-
len, következésképpen ezen szer oly fon-
tos és könnyen árusítható cikk,
amely fogyasztási áru-, gvarmat-,
festék- és másanyagárú-, droügeria-
üzletekbe nagyon jól bele ilik.

Hymenü üzletekben gyártmá-
nyunk mindenütt könnyen és pedig
nagy mennyiségben árusítható. 8444

Azoknak, akik ezen cikk iránt
érdeklődnek, készséggel szolgálunk
felvilágosítással úgy jutalék, mint el-
adási feltételeink tekintetében észre-
vesen küldünk mintát és prospectust.

Ajánlatokat kérünk következő címünkre:

Rubinstein, Márton és Fiai r-t.
Makó, Csanádmeze.

29704—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszterium 4075—
1917. M. E. számú rendelete foly-
tán közhírré teszem a következő-
ket:

A tisztított vagy tisztítatlan
nyersaszbesztnek, ugyancsak
mindenféle aszbeszt és aszbeszt-
áru hulladéknak az 1917. évi no-
vember hó 17-ik napján meglévő
készletet legkésőbb 1917. évi de-
cember hó első napjáig a kereske-
delemügyi miniszterium ipari mű-
szak ügyosztályánál (Budapest,
II., Lánchid-u. 1—3. szám) aján-
lott levélben kell bejelenteni.

A bejelentésben fel kell tüntet-
ni: 1. az aszbeszt eredetét (kano-
dai, orosz, stb.) 2. az aszbeszt vagy
aszbeszthulladék fajtáját és minő-
ségét; 3. az aszbesztkészlet nagy-
ságát eredeti fajta és mennyiség sze-
rint részletezve kilogrammonként; 4. azt a célt, amelyre a fél az
aszbesztet készletben tartja.

A 10 kilogrammnál kisebb asz-
besztkészletek, a 2. §. második
bekezdésében említett, készletek
kivételével, nem esnek bejelentés
alá.

Aki aszbesztkészletét a jelen
rendelet ellenére be nem jelenti,
vagy nem a valóságnak megfele-
lően jelenti be, vagy a hatósági
ellenőrzést meghiusítja, az, ameny
nyiben cselekménye súlyosabb
büntető rendelkezés alá nem esik,
kihágást követ el és hat hónapig
terjedhető elzárásal és kétezer ko-
ronáig terjedhető pénzbüntetéssel
büntetettik.

A 81848—1917. sz. keresk.
min. rendelet szerint a gyárosok
és iparosok jogosítva vannak t. é.
december 15-ig terjedő időközben
saját üzemeikben aszbesztkészle-
teiknek 5 százalékat feldolgozni.
Arad, 1917. november 29.

Greén, főkapitány.

26005—1917. kh.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. miniszteriumnak az
új és használt zsákok feldolgozása
és forgalomba hozatalának korlá-
tozása tárgyában kelt 3100—917.
M. E. sz. rendelete megjelent,
melynek értelmében az alább fel-
sorolt cikkek bejelentendők. A je-
len rendelet rendelkezései alá es-
nek az összes mezőgazdasági
termények, ipari és bányászati
termékek csomagolására haszná-
latos, a jutából, pamutból, kender
ből, lenből, papírból, valamint
azoknak az anyagoknak keveré-
keiből, vagy az ezekkel az anya-
gokkal kevert más anyagokból elő-
állított szövetekből készült új
vagy használt megtöltött zsákok.
Arad 1917. október 26.

Greén, főkapitány.

Használt csomagoló
papír megvételre ke-
restetik. Bővebbet a
kiadóhivatalban. :-:

DR. KAJDACS Y

v. kórházi orvos

Budapest, József-körút 2 D.szám.
Rendel. ó. a 10-4-ig és este 7-8-ig.
Gyógyít tapasztalatai alapján
mindenféle borbajokat, idegbe-
tegséget, valamint női bajokat.
Beoltásokat „Erlach 606” módo-
sított legújabb szerével. Verviz-
gálat Wassermann tanár mód-
szere szerint. Nőknél külön be-
járat. Levélbeli kérdésekre vála-
szol. Szakszerű könyvét meg-
küldi bérmentve 2 korona (bé-
lyeg is lehet) ellenében. 8444

K. 704.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy f. hó
19-én d. e. 9 órakor Kovázi
község tulajdonát kepező kise-
lejtett 1 drb. 5 éves te-
nyészbika és 2 drb. tenyész-
kan, a község házában nyilván-
os árverésen készpénzfizetés
mellett eladatik.

Kovási, 1917. dec. 11.

Herman,

8446

legző.

Központi arany beváltó és ékszerész

(örvényileg bejegyzett cég)

Arad, József főherceg-ut. 12.

Bevált aranyat

a legmagasabb napi áron. Alkalmi ék-
szerek olcsón beszerezhetők.

Karácsonyi és újévi
ajándékok bevásárlási forrása.

Központi arany beváltó és ékszerész

(örvényileg bejegyzett cég) 7855

ARAD, József főherceg-ut. 12.
sz. Lutheránus templom mellett.

Tisztelettel értesitem a közön-
séget, hogy a napokban egy na-
gyobb mennyiségű iskolás fiú és
férfi

munkás-bakkancs

bőrtalppal, továbbá férfi fekete

Box-czipő

érkezett.

amelyek maximális áron még a
készlet tart árusítok. Munkások
és hadifoglyok részére alsó s felső

téli ruhát

is nálam még mostan beszerez-
hetnek. — Tisztelettel: 8408

Herzfeld Gyula

Asztalos Sándor-utca.

10099—1917. pm.

HIRDETMÉNY.

A m. kir. honvédelmi minisz-
terium Hadsegélyző Hivatala a
hadijótékonyág nemes ügyének
előmozdítása érdekében a koroná-
zási domb történelmi nevezetes-
ségű földjét izléses kivitelű üveg-
koronába kívánja hozni és az el-
adásból befolyt jövedelmet a harc-
téri hő katonák özvegyei, árvái és
a rokkantak alapjának gyarapítá-
sára fogl fordítani.

Az üvegkoronák mintája hiva-
tomban megtekinthető és 10 ko-
rona árban hivatalom által meg-
rendelhető.

Felhívom a város hazafias kö-
zönségét, hogy a nemes célú mo-
galmat magáévá tegye, az igen
szép kivitelű koronázási emlék-
művet a pénz beküldésével mi-
előbb rendeljék meg.

Arad 1917. október hó 16.

Varjassy, polgármester.

Kifutófiú

jó fizetéssel

felvétetik.

Bővebbet kiadóhivatalban.